

THAILAND

May 2017

MEDIA MONITORING REPORT # 167

မုက်ကျီဝဲကျွဲဒီး ပှဲလုံဝီတိလဲလိာ်လိာ်

တနီသရံင်ဖိသုင် ၄,၈၀၀ ဂၤ, ကဒီးန့ဒ်အိၣ်ဖျၢၣ်လံာ်အုၣ်သးအိၣ်လၢကီၤချၢ

Eleven Myanmar, 2 May 2017

တနီသရံင်ကီၤခီပဒိၣ် ဃုထီၣ်ဝဲကမ္ပူၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲကျီၤ လၢန့ၣ်ပွဲၣ်ဒိၣ် လၢကထးထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤ အိၣ်ဖျၢၣ် လံာ်အုၣ်သးလၢဖိသုၣ်လၢ ၄,၈၀၀ အဂီၢ်, လၢအိၣ်ဖျၢၣ်လၢကီၤကီၣ်တၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

သုးလီၤပှဲမၤတၢ်ဖိမိၤဟံလၢအိၣ်ဖျၢၣ်လီၤအဖိလၢကီၤကီၣ်တၢ် ဒီးအဝဲသုၣ်အဖိလၢအသးန့ၣ်အိၣ် ၅ နံၣ်ဆူဖိလံာ်တ ဖၢၣ်, ပတံထီၣ်ဝဲအိၣ်ဖျၢၣ်လံာ်အုၣ်သးလၢ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲကျီၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးကံထၢၣ်ကီၤစ့ၤယၤ, လၢအမ့ၢ်တနီသရံင်ကီၤခီ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲကျီၤခိၣ် စံးဝဲ, "လၢတၢ်ဘျၢအကျဲဒု အဝဲ သုၣ်ကဘၣ်လဲၤပတံထီၣ်ဝဲခီဖျိမိၣ်သီရူ, ဘၣ်ဆၢ မတၢ်မးတမၤဝဲဘၣ်. ဖိသုၣ်သုၣ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ် အိၣ်ဖျၢၣ်လံာ် အုၣ်သးလၢ ကဒီးန့ၣ်အဝဲသုၣ်ခွဲးယၢ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤအဂီၢ်လီၤ.

ဖိသုၣ်သုၣ်တဖၣ်အိၣ်လၢ ကီၤဆၢအဘၣ်တဆံ လၢကီၤခီအပူၤ, ဒီးဖိသုၣ်အဂၤ ၁,၈၀၃ ဂၤအိၣ်ဝဲလၢ လီလိာ်ကီၤ ဆၢအပူၤလီၤ.

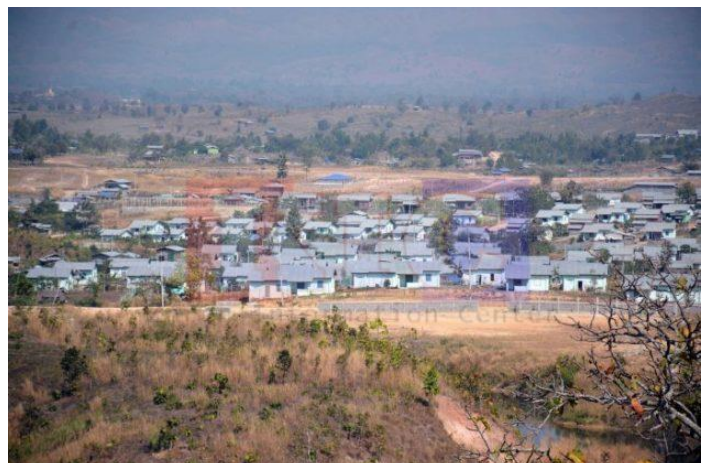
Link: <http://www.elevenmyanmar.com/local/9163>

စိလုၣ်မုၢ်ဂီၤဘၢ ကမၤကပီၤထီၣ် လုက့ၣ်ကီၤလုံၤသီတၢ်တိာ်ကျဲၤ

Karen News, 26 April 2017

ပဒိၣ်ပှဲဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တၢ်ပိၣ်သကိးဝဲလၢတၢ်ကသူၤစိလုၣ်မုၢ်ဂီၤဘၢ လၢလုက့ၣ်ကီၤလုံၤသီလၢမုးဝတံၣ်ကီၤဆၢ ကညီကီၤစံၣ်, တချုးလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤလီမုၢ်အူ ဖဲတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤ တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤအလီၤသုးဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

လုက့ၣ်ကီၤမုၢ်ဂီၤသီ လၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤအ သးလၢ မုးဝတံၣ်ဂီၤကလံၤထံး အမံးလးခွံမံး လး, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အီၤ ဒ်သိးတၢ်ကဟ့ၣ်အိၣ် ဣသဝီကမ္ပူၤ လၢအိၣ်လၢတၢ်ထီၣ်ဒါဟီၣ်က ဝီၤတဖၣ်, ဒ်အမ့ၢ်ဝဲသဝီဖိလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်, ပှဲ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ, ဒီးကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ အဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ်လီၤ.

ပုလဲလဲအိပ်လဲအိပ်ဆီးတိလီဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ဃီဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ဘၣ်လီၤမ့ၣ်အူဒီးဘၣ်. ကညီကီၢ်စၢ်ပဒိၣ်ဒီး ကီၢ်ယပၣ် Nippon Foundation တဲသကိးဝဲလၢ ကသုဝဲစီလၢမုၢ်ဂီၢ်ဘၣ် တုၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤမ့ၣ်အူဒီးတစုလီၤ.

အူစီလီၤ, လၢအမုၢ်ကညီကီၢ်စၢ်ကိတိာ်ဘၣ်ဃး လီၤမ့ၣ်အူဒီးစးဖိကဟ့ၣ်တၢ်မၤ, စံးဘၣ်ကညီတၢ်ကစီၣ်လၢ, "ပကဘၣ်ပုၤလီၤမ့ၣ်အူလၢကီၢ်ကျိၣ်တၢ်လီၤ. အခဲအံၤပဒိၣ်ဒီးဒၣ်လၢ တၢ်အၢၣ်လီၤအလံာ်လီၤ. မုၢ်လၢလီၤမ့ၣ်အူတအိၣ်ဒီးဘၣ်အဃီ, ကီၢ်ဆၢဂီၢ်ပိကိတိာ် တဲသကိးဝဲလၢ ကဆီလီၤဆီပာ်စၢၤ စီလၢမုၢ်ဂီၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤမ့ၣ်အူကျိၣ်အကွၢ်န့ၣ်လီၤ."

တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်ပာ်စၢၤလၢ တၢ်ကဟ့ၣ်လီၤမ့ၣ်အူဖဲလိမးရှးဘၣ်ဆၣ်, တုၤခဲအံၤတၢ်န့ၣ်လီၤမ့ၣ်အူဒီးဘၣ်. စီၤသီမ့ၣ်, လုက့ၣ်ကီၢ်လုၤသီသးစၢ်အိၣ်, စံးဝဲလၢလီၤမ့ၣ်အူမ့ၣ်ဒီး ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢအအိၣ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ် ကစးထီၣ်ဃုအိၣ်ဃုအိၣ်လုၤအိၣ်အသးသမူကသုန့ၣ်လီၤ.

"လီၤမ့ၣ်အူတအိၣ်ဒီးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ပသ့ၣ်ညါလၢခိၣ်နီၣ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ကျဲးစးဝဲလီၤ. ပနီၤဟူလၢတၢ်ကစးထီၣ်ဆီလီၤ စီလၢလီၤမ့ၣ်အူကျိၣ်အကွၢ်လီၤ. လီၤမ့ၣ်အူမ့ၣ်ဒီး, ပမုၢ်လၢလၢကမုၢ်ဂီၢ်တဖၣ် စးထီၣ်ဃုအိၣ်ဃုအိၣ်လုၤအိၣ်အသးသမူကသုန့ၣ်လီၤ."

စီၤထုမ့ၣ်အိၣ်, တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤလီၤကျဲးကမံးတံာ်နီၣ်ရဲၣ်, စံးဝဲလၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအကၤ ၃,၂၀၀ ဒီးကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖိၣ်ကရၢအဟံၣ်ဖိဃီတဖၣ် ဟံးကုၤအိၣ်ဆီးလံာ်လုက့ၣ်ကီၢ် စးထီၣ်လိဖုၤဖိအါရံၣ် ၂၀၁၇ လီၤ.

တၢ်အိၣ်မူအတၢ်အိၣ်သးမုၢ်ဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးအယာ်လၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအကီၢ် အိၣ်ဒၣ်လၢအစုလီၤ.

လုက့ၣ်ကီၢ်လုၤသီ ယၢ်နီၣ်တၢ်ပူၤတၢ်တိာ်ကျဲး စးထီၣ်အသးဖဲလိယူၤ ၂၀၁၄, ဖဲတၢ်တဲသကိးလၢ ကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖိၣ်ကရၢဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဝဲအလီၤခဲလီၤ. တၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်လီၤ ၁,၈၀၀ အုၣ်လၢလုၤသီအကီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်ထဲလၢတၢ်လီၤ ၇၅၅ အုၣ်ခိၣ်, တၢ်သုအိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်လုက့ၣ်ကီၢ်တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤလီၤကျဲးကမံးတံာ် စံးဝဲအသီး, တုၤမုၢ်တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဟံၣ်အဃီ ၁,၅၀၀ လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲးပာ်ဝဲဖဲဝဲသီအံၤဝဲဒီး, တၢ်မုၢ်လၢဝဲလၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအိၣ်လၢကီၢ်ဆၢတဖၣ် ကဟံးကုၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တုၤအခဲအံၤ ထဲဒၣ်ဟံၣ်လၢအပုၤဘၣ်အဃီ ၆၅၀ တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဝဲပာ်စၢၤလံာ်လီၤ.

Link: <http://karennews.org/2017/04/solar-power-system-set-to-light-up-lay-kay-kaws-new-town-project.html/>

MADB စုတးကဒုးလီၤအါထီၣ်စု ၂၀,၀၀၀ ကုးဆူ ၅၀,၀၀၀ ကုး

Myanmar Times Tuesday, 25 April 2017

ထံကီၢ်ပၤ ကီၢ်ပယီၤတၢ်သုၣ်တၢ်ဖျးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်စုတး Myanmar Agricultural Development Bank (MADB) အခဲအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးလၢ ကဒုးလီၤအါထီၣ် ပုၤမၤစံာ်ဖိအစု တအုၣ် ၂၀,၀၀၀ ကုးဆူ တအုၣ် ၅၀,၀၀၀ ကုး, အဂီၢ် တၢ်သုၣ်တၢ်ဖျးကိတိာ် ထီၣ်နီၣ်ရဲၣ်ခံၣ်တကၤ, အူမိတုၣ်ထီၣ်, စံးဘၣ် The Myanmar Times တၢ်ကစီၣ်, ဖဲလိအုၣ်ဖျိ ၂၀ သီအန့ၣ်လီၤ.

စုတးအခဲအံၤဒုးလီၤဝဲစု တအုၣ် ၂၀,၀၀၀ ကုးဆူပုၤမၤစံာ်ဖိလၢအသုၣ်ဝဲ ပဲအကလုာ်ကလုာ်, ဘုၣ်ဒီးနီၣ်သီတဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကစီၣ်ဟးထီၣ်လၢ စုတးကဒုးလီၤအါထီၣ်စုတုၤလၢ ၅၀,၀၀၀ ကုးဖဲတၢ်စူၤခါလၢကဟံးန့ၣ်လီၤ.

"တၢ်ကစီၣ် (လၢတၢ်ကမၤအါထီၣ်စုဒုးလီၤ) မၤအဘၣ်လီၤ. MADB စုတၢ်ဆၢန့ၣ်အဲၣ်သ့ၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢ ကမၤအါထီၣ်စုဒုးလီၤ ဆူတၢ်တၢ်ကျဲၤဒီးကျိၣ်စုဂံၢ်ကိတိၢ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. ယၢ်ဟူလၢအဲၣ်သ့ၣ်ကမၤညီထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တစး လီၤ." အူမိၣ်တုၣ်ထီၣ် စံးဝဲလီၤ.

MADB အနီၣ်ကစၢ်အစုၤပျီၣ်တအိၣ်လၢလီၤလၢ ကဒုးလီၤလီၤပုၤမၤစံးဖိတဖၣ်. မ့ၢ်တခီအဲၣ်သ့ၣ်ဟံးလီၤစုလၢ ကီၢ်ပယီၤမၤကျိၤဝဲၤကွၢ်စုတၢ်အိၣ် Myanmar Economic Bank လၢအအိၣ်လၢ တၢ်တၢ်ကျဲၤဒီးကျိၣ်စုဂံၢ်ကိတိၢ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤဘျီ MADB ဒုးလီၤလီၤကဒါကုၤစုၤပျီၣ်ဆူ ပုၤမၤစံးဖိတဖၣ်လီၤ. ညီၣ်တၢ်မၤတံၢ်တံၢ်ဝဲ မ့ၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်ရဲၣ်ဘၣ်ကျဲၤဒီး တၢ်တၢ်ကျဲၤဒီးကျိၣ်စုဂံၢ်ကိတိၢ်လံာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကစီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကမၤအါထီၣ်စုဒုးလီၤ လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤတၢ်ဘိအဂီၢ်ဒု တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲ, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အဂီၢ်အကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃး စုဒုးလီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ဘု ဒီးတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိလၢအဂီၢ် တၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဒီးအီၤဘၣ်.

ဒ်လံာ်လၢ ကီၢ်စၢ်ဖိၣ်ကိတိၢ် ဒီးကိထၢၣ်အိၣ်သ့ၣ် ဆၢန့ၣ်အဲၣ်သ့ၣ်ဒိၣ်ပူၤ ဖဲလါမ့ၢ် ၂၀၁၆ အသိး, တၢ်တယၢ်ဝဲလၢစုခဲလၢကမၤအါန့ၢ်ဒီး ၁၇၀၀ ဘုလယၢ်ကွဲး, ဒီးစုအါန့ၢ်ဒီး ၂၀၀ ဘုလယၢ်ကွဲး တၢ်ဟံးလီၤဆီဝဲလၢ စံးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ထူၣ် တၢ်ဘိအဂီၢ်လီၤ.

ကီၢ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်ဂီၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲတၢ်သ့ၣ်ဘုဟု ဒိၣ်န့ၢ်ဒီးတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိလၢအဂီၢ်တဖၣ်, မ့ၢ်လၢဘုဟုမၤဒိကလုာ်တၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိ လၢထံ ကီၢ်အဂီၢ်အသိးလီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်အံၤအသိး, စုဒုးလီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ဘုအဂီၢ် တၢ်မၤအါထီၣ်ဝဲ, ဘၣ်ဆၣ်စုဒုးလီၤလၢတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိလၢအဂီၢ် တၢ်တဟ့ၣ်အီၤစုတၢ်ဆီၣ်ထွဲ ဒ်သိးလိာ်အသးဘၣ်. လၢတၢ်အံၤအသိး, ပုၤမၤစံးဖိတဖၣ် ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲအဲၣ်သ့ၣ်တၢ်တသ့ၣ်မံးသးမံး ဆူဘျီဒိၣ်ခါစးတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

စုဒုးလီၤလၢအဟဲလၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးစုတၢ် တမၤတၢ်လၢလီၤလၢပုၤလၢအသ့ၣ်ပဲဘီဒီး ဘုခဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်, အသိးဒီးတၢ်ကဘၣ်မၤအါထီၣ်စုဒုးလီၤ, အဂီၢ် အူစုၤဝဲ, လၢအမၤဘျီဒိၣ်ခါစးလၢမအူဘုၤကီၢ်ဆၣ်, အုယၣ်ဝဲတၢ်ကီၢ်ခီ, စံးဝဲဖဲကမၤခါစးဘျီဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ် သၢဘျီတဘျီအဆၢကတီၢ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤစုဒုးလီၤ တအုခါ ၂၀,၀၀၀ ကွဲး, တမၤတၢ်လၢလီၤ တၢ်ကူၣ်လီၤဖျးလီၤတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်, ပုၤမၤစံးဖိအူမ့ၢ်သ့ၣ်လၢလဲၣ်ဝဲ, န့ၢ်ပွဲၣ်ဒိၣ်, စံးဝဲလီၤ.

"မၤမဆါတနံၤအံၤ, ပကဘၣ်သ့ၣ်ဟီၣ်စီၣ်သိ ဒီးကသံၣ်မၤသံတၢ်ဃၢ် လၢပဲဒီးဘုခဲအဂီၢ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ပဲဘီတအုခါ စုကလီၤတၢ်ဝဲအါန့ၢ်ဒီး ၁၀၀,၀၀၀ ကွဲး, ဖဲပဆီမိၣ်ထီၣ်တၢ်ကဘၣ်ပုၤ ကိကသံၣ်ကသီ, ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဃၢ်, ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံာ်လၢ တၢ်ကဟ့ၣ်ဂီၢ်ဟ့ၣ်ဘါ တၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

"စုဒုးလီၤမၤတၢ်တစးဖိ ဒီးပတသ့ၣ်အီၤဘၣ်. ပပုၤကိကသံၣ်လၢခီပနံၣ်အအိၣ်, ပတဟ့ၣ်အပုၤတဘျီဃီဘၣ်." အဝဲဒၣ်စံးဝဲဖဲလါအုၤဖြဲၣ် ၁၉ အနံၤလီၤ.

ပုၤမၤစံးဖိလၢအဂီၢ်တဂၤ, ကိၣ်မိၣ်လုၤအိၣ်လၢပူၤမနီၤ, စံးဝဲလၢစုဒုးလီၤ ၂၀,၀၀၀ ကွဲးမၤတၢ်လၢအစုၤဒိၣ်မး မၤဘၣ်ထီၣ်သတြီၤဒီး တၢ်လၢကဘၣ်လၢကစုၤလၢ ပနံၣ်တၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

<http://www.mmtimes.com/index.php/business/25736-madb-increases-loan-from-k20-000-to-k50-000.html>

တၢ်မၤလိတၢ်ခီဖျိ ဒုကံထၢၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်တၢ်ကျဲၤအကျဲ တၢ်စးထီၣ်မၤ

Myanmar Times Wednesday, 03 May 2017

တၢ်ကစးထီၣ်မၤ ဒုကံထၢၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်တၢ်ကျဲၤ လၢသီခါဖျိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ကွဲၤ ၁၂၀ ဖျါလၢထံ ကီၢ်ဒိတဘၣ်, ဒ်သိးဖိသ့ၣ်အဖျိအယၢ်လၢလီၤယံၤတဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်အခွဲးအယၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.

တၢ်တၢ်ကျဲအံၤကယံၣ်ဝဲသၢနံၣ်, စးထီၣ် ၂၀၁၇ တုၤ ၂၀၁၉, ဒီးတၢ်ကစးထီၣ်မၤအီၤလၢအပတၢ်ဒၣ်ဝဲ လၢကၤ ၄၀ ဖျၢၣ်အၤ, ကိးနံၣ်ဒီးလီၤ.

Telenor Myanmar လၢအမၤထံၣ်ဂ့ၤကီၤနီၣ်လၢ အဟ့ၣ်ထီၣ်သးလီၤတၢ်ဆဲးကျိးအကျိၤအကွၢ်, ဒီးသီခါဖျၢၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကရၢၢ် Monastic Education Development Group (MEDG), လၢအမၤပုၤတၢ်ပူၤတၢ်က ရၢကရီၢ် လၢအဆိၣ်ထွဲတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ် သီခါဖျၢၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢကီၤဒီတဘျီ, သ့ၣ်တဖၣ် ကစးထီၣ်မၤဝဲတၢ်တၢ်ကျဲအံၤ န့ၣ်လီၤ.

MEDG ပုၤပၤလီၤဆၣ်နီၣ်, စယၤဒီး အူနၤယကၣ်စံးဝဲ, "ခီဖျိဒုကူၣ်ထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်တၢ်ကျဲဝဲအံၤ, ကိၣ်ဖိအါဒါ ဂၤကမၤလိဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျီန့ၣ်စုလၢတၢ်တၢ်ကျဲအံၤအၤ မ့ၤလီၤလၢအါဘၣ်ဆၣ်, ကိၣ်ဖိအါဒါဂၤကမၤလိဘၣ်တၢ် လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တဘျီပီလီၤ."

တၢ်သ့ၣ်လီၤဆီလီၤဟံၣ် တၢ်မၤလိတၢ်လီၤဆီလီၤ တၢ်မၤကျဲအံၤအၤ လၢသီခါဖျၢၣ်ကိၣ်လၢတၢ်ယုထၢဟံၣ်, အိၣ်ဒီးတၢ်မၤကျဲဒီးစုတၢ် ဆိၣ်ထွဲလၢ Telenor ဒီပနံၣ်လီၤ.

ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကမၤလိတၢ် တနံၣ်ဃုသီ, တနံၣ်ခဲန့ၣ်ရံၣ် လၢတၢ်မၤလိတၢ်လီၤ အရၤလီၤမူဒီးတၢ်သိၣ်လိကျဲ, လၢဘၣ်တၢ်ကယၢက ယဲအီၤဒီး video တၢ်ထံၣ်သံကွၢ်တၢ်အပိးအလီတဖၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်လိလၢတၢ်ရၤလီၤမူဒီးတဖၣ် ဟံၣ်အသးလၢ စတူၣ်ဒံၣ်အိၣ်တၢ်ကလုၢ်လီၤဟံၣ် ဖိၣ်ဒီးအူသီခါဖျၢၣ်ကိၣ်, ခီဖျိကိၣ်သရၣ်လၢအသိၣ် လိလီၤတၢ်လၢစတူၣ်ဒံၣ်အိၣ်ဒီးပူၤ, လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိမူဒီးနီၣ် ဘၣ်ဃးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကျဲ လၢတမ့ၢ်ကိၣ်တီၤပူၤအ ဂ့ၢ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ကျဲအံၤတၢ်ကစးထီၣ်မၤအီၤအပူၤကွၢ်ယၢလါ ဖဲသီခါဖျၢၣ်ကိၣ်ယၢဖျၢၣ်, ဒီးတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ကိၣ်အဂၤအဖျၢၣ် ၂၀ ကဒီးလၢတၢ် ကစးထီၣ်မၤအီၤ ဖဲလါအီၤကူးန့ၣ်လီၤ. တချုးလၢနံၣ်ကတၢ် တၢ်ကမၤအါထီၣ်ကဒီးလၢ ကိၣ်အဂၤ ၁၅ ဖျၢၣ်လီၤ.

ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကမၤလိဘၣ်တၢ်တၢ်စုၤကိးလၢ e-learning အပိးအလီ ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအသ့အဘၣ်အကျဲ, ဒီးတၢ်ကဟ့ၣ်လီၤ အဝဲသ့ၣ် တၢ်မၤလိအပိးအလီလၢကဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်သးဂီၤဘါ ဒ်ပဒိၣ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်မၤလိကျဲအသိး ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကဖျိ ယၢတၢ်တၢ်ဒီးစးပတီၢ်အၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ကျဲအံၤကမ့ၢ်တၢ်အိးဟံၣ်ထီၣ်ကျဲလၢ အစ့ၤကတၢ်ဖိသ့ၣ်အဂၤ ၁၀၀၀ အၤ, လၢတန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ လၢကထီၣ် ဘၣ်ကိၣ်, ဖဲနံၣ်ကတၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

"တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဝဲအံၤ ကသူဝဲတၢ်မၤလိတၢ်အကျဲလၢ အဒုးစဲဘူးဖိသ့ၣ်ဒီးကိၣ်သရၣ် လၢကျဲလၢကမၤစၢၤဆီတလဲဖိသ့ၣ်အတၢ် အိၣ်မူ ဒီးအဝဲသ့ၣ်ပုၤဂီၢ်မၤမၤကျဲဝဲလဲကွၢ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

"ပသ့ၣ်ဟီသးဝးလၢ တၢ်တၢ်ကျဲဝဲအံၤ ကဟံၣ်စီၣ်န့ၣ်တၢ်မနုၢ်လဲၣ်အဂ့ၢ်လီၤ." အူမ့ၤသ့ၤ, လၢအမၤ Business Sustainability အိၣ်လၢ Telenor Myanmar စံးဝဲလီၤ.

ဒုကူၣ်ထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်တၢ်ကျဲ, ဃုာ်ဒီးကီၤပယီၤ သးလီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်တၢ်ကျဲ Myanmar Mobile Education Project (MyME), မ့ၢ်တလံၣ်နီၣ်ဒီပနံၣ် ပုၤဂီၢ်မၤဒါတၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ Telenor's Corporate Social Responsibility initiatives တခါလၢကီၤပယီၤ, ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢတမ့ၢ် ကိၣ်တီၤအကျဲ လၢဖိသ့ၣ်လၢအဖျိ ယၢတဖၣ်အၤလီၤ.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/yan-gon/25828-learning-access-through-digital-education-project-implemented.html>

တၢ်ကသုစု ၅၈ ဘုလယၢ်ကွဲး လၢတၢ်ကဟ့ၣ်လီမ့ၣ်အူလၢ ခိခိၣ်ဒူသဝီဟီၣ်ကဝီၤအၢၤ

The Global New Light of Myanmar, 4 May 2017

တၢ်ကသုစု ၅၈ ဘုလယၢ်ကွဲးဘျီၣ် ဒ်သိးတၢ်ကဟ့ၣ်လီမ့ၣ်အူလၢသဝီ ၁,၂၃၃ ဖျၢၣ်အၢၤ, လၢ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ တၢ်သုစုနံၣ်အတီၤ ပူၤ, အၢၤ ခိခိၣ်ဒူသဝီ လၢအမၤခိခိၣ်ဒူသဝီတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကျိၤ ပူၤနံၣ် တၢ်ခိၣ်ကျိၤ, စံးဝဲလီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကဟ့ၣ်လီမ့ၣ်အူလၢဒူသဝီအၢၤ, ကီၤပဒိၣ်ကဟ့ၣ်လီမ့ၣ် ၁၁.၀၆ ဘုလယၢ်ကွဲး, ဒီးစုလၢအိၣ်တၢ် ၄၇.၇၆ ဘုလယၢ်ကွဲး တၢ်ကဟ့ၣ်လီမ့ၣ်အူလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်စုတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်လီမ့ၣ်အူတၢ်တီၢ်ကျဲၤ တၢ်မုၢ်လၢဝဲလၢကဝံၤဝဲဖဲ လၢယူၤ ၂၀၁၈ လီၤ.

"ဒ်သိးတၢ်ကစးထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢအဆိအချ့အၢၤ, ပကွဲမုၢ်ဒီပနံၣ်လၢကဖိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤ စးထီၣ်လၢဖုၤဖီအါရံၤ ၂၇, ၂၀၁၇ လီၤ. တၢ်ကစးထီၣ်အိးထီၣ် တၢ်ပတံထီၣ်တၢ်မၤ ဖဲလၢအုၤဖျိၣ် ၂၇ သီလီၤ.

တၢ်ကဟ့ၣ်လီမ့ၣ်မုၢ်ဂီၤဘါလီမ့ၣ်အူ လၢဟံၣ်အဖျၢၣ် ၉၅,၆၃၉ ဖျၢၣ်အၢၤ, လၢသဝီ ၁,၂၉၈ ဖျၢၣ်, ကီၤဆၣ် ၁၂၇ ဘုၣ်အပူၤ, မုၢ်လၢလီမ့ၣ်အူတဆံးတက့ၢ် တၢ်ကတၢ်ဟံၣ်လီၤအပျံၤလၢဟံၣ် ၅,၁၈၄ ဖျၢၣ်အၢၤ, သဝီ ၃၄ ဖျၢၣ်လီၤ.

လီမ့ၣ်အူဝဲၤကျိၤ ကဟ့ၣ်စုၤကိးလီမ့ၣ်အူလၢ ကမၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဒ်အမၤ ကိၤ, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲဝဲလီၤ, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, ဒီးကျဲပူၤမ့ၣ်အူတၢ်တဖၣ်လီၤ.

Link: https://issuu.com/myanmarnewspaper/docs/4_may_17_gnlm

တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤဝဲလီၤ ၃၃ တီၤလၢလွၢ်နံၣ်အတီၤပူၤ

The Global New Light of Myanmar, 4 May 2017

တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤဝဲလီၤ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢတၢ်လီၤ ၃၃ တီၤလၢလွၢ်နံၣ်အတီၤပူၤ, အၢၤ ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတၢ်လၢ ကီၤပယီၤဘုၣ်စုတၢ်ကရၢ Myanmar Rice Federation (MRF), စံးဝဲလီၤ.

တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤဝဲလီၤ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤ အိၣ်ဒီးတၢ်တီၢ်ဟံၣ်လၢ ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ ဟီၣ်ကဝီၤပုၤမၤစံးဖိတဖၣ်အၢၤ, ဒ်သိးကမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ် တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤသနၢ်, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဘုၣ်ဟုၤသနၢ်န့ၣ်လီၤ.

"ပယုကညးဟံၣ်စၢၤလု နီၤကစၢ်တၢ်မၤဒီပနံၣ်တဖၣ် လၢကဒုးလီၤစုလၢတၢ်ကမၤကဲထီၣ် တၢ်တီၢ်ကျဲၤ လၢတၢ်လီၤ ၃၃ တီၤလီၤ." အူယဲၤမ့ၣ်အိၣ်, လၢအမၤ MRF ပူၤနံၣ်တၢ်ခိၣ်ကျိၤ, စံးဝဲလီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤဝဲလီၤ ကဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ချ့တၢ်ဖီ လၢအကလုာ်ဂ့ၤ လၢဟီၣ်ကဝီၤပုၤမၤစံးဖိအၢၤ, တၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟံၣ်တၢ်ထူၣ်တၢ်ဘါလီၤကျိၤ ဒီးတၢ်မၤယုထီၣ်ဘုၣ်စး ဖဲတၢ်ကူး အီၤဝဲၤအခါ, တၢ်ကဟ့ၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ဘုၣ်စး, စးထီၣ်တၢ်, စးကူးဘုၣ်, ဒီးစးပျၢဘုၣ်, တၢ်ကမၤထွဲတၢ်ငါလီၤစံးအကျိၤအကွၢ်, တၢ်ကဟ့ၣ်နီၤလီၤဒီး တၢ်ကဆါကကသံၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ဘါအၢၤ, တၢ်ကံၢ်ဘုၣ်ဒီးတၢ်ဒုးကဲထီၣ်လီမ့ၣ်အူလၢ ဖုဘုၣ်ပုၤတဖၣ်လီၤ.

တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤဝဲလီၤအံၤ တၢ်ကသုဝဲကျဲၤလၢ ပုၤအါဂၤန့ၣ်ပြာဝဲသုလီၤ. တၢ်တယာ်ဝဲလၢ တၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤကလီၤလၢဝဲစု အမဲရကၤဒီလၢ ၁၂.၁၄၈ ကကွၢ်လီၤ. တၢ်တီၢ်ကျဲၤ ၃၃ ခါကလီၤလၢဝဲစု အမဲရကၤဒီလၢ ၄၀၀.၈၈၄ ကကွၢ်လီၤ.

Link: https://issuu.com/myanmarnewspaper/docs/4_may_17_gnlm

ကညီကီစံကမလဲလဲထီလဲထီ တ်သုတ်တုဖျး ဒီးတဲဘုတ်တဲဖိသနာ

Myanmar Times Thursday, 27 April 2017

ကညီကီစံကနံအံလဲ ဆိတ်ထွဲတဲဘုတ်တုဖျး ဒီးတဲဘုတ်တဲဖိသနာ ခီဖျိကလူမလဲထွဲထီ တ်ရဲတဲကျဲမိပု သါခါ၊ လာတဲကမလဲထွဲအီလဲဟီတဲကဝီလဲကိးတီဒီး လာကီစံအပူ၊ အဂ္ဂိ တ်သုတ်တုဖျးဝဲကျဲ ဖဲဝဲလီလဲ.

ဒီးကဲထာ်ယဲယုတ်ထီ၊ လာအမဲတဲဘုတ်တုဖျးဝဲကျဲ ပုလဲနံတဲခိတ်ကျဲ၊ ဖဲဝဲလဲ တ်ရဲတဲကျဲမိပုတဲခါမိဝဲ၊ တဲဒုးအိတ်ထီ ပုလဲနံတဲဘုတ်တုဖျးလာတဲချဲကရဲ ဒီးသီးတဲကသုတ်ထွဲထီ ဘုဟု၊ ပဲအကလုာ်ကလုာ်၊ တဲမိတဲဘိလဲ အထွဲထီသိ၊ ဒီးတဲသုတ်သုတ် ဒီးသီးတဲကဟုတ်နီလီပုမလဲစံဖိလာကီဒီးတဲဘုတ် တ်ချဲတဲသုတ်လာအိတ်ဒီးအကီ စီလာအပတီထီအကီလီ. အဝဲဒုတ်ဖဲဒီး၊ ကရဲတဖုတ်အံကဒုးအိတ်ထီပုယဲသန့လဲ ပုမလဲစံဖိအကျဲ၊ ပုမလဲပနံတဲမလဲဒီး စုတဲတဖုတ်အကျဲ၊ ဒီးသီးတဲကမလဲနုတ်တဲဘုတ်လီစု၊ တဲနီဒီးလိာ်ဖဲဖိကဟုတ်တဲသုတ်ဘုတ် ဒီးတဲမလဲ လီထီပုအကီလီ.

"တဲရဲတဲကျဲမိပုသာခါတဲခါမိ၊ တဲကဒုးအိတ်ထီ တ်သုတ်တုဖျးကျဲလာအဂ္ဂိ Good Agricultural Practices ဒီးသီးတဲကဟုတ်ဂီဟုတ်ဘါ တဲအိတ်တဲအီလာအပူဖျး ဒီးတဲကထွဲထီတဲမိတဲဘိလဲ အပတီထီဘး၊ မိလာတဲထံနုတ်ကဲကသံတဲဖိတဲလဲ လာတဲမိတဲဘိလဲအခဲအံအကျဲအယီလီ.

"တဲရဲတဲကျဲမိပုသာခါတဲခါမိ၊ ဒီးသီးတဲသုတ်တုဖျး၊ တဲဘုတ်တဲဖိ ဒီးတဲဟုတ်ထံနီကိတိာ် ကကွဲထွဲပုမလဲမိကျဲဝဲကွဲတဖုတ် ဒီးတဲသိတ်တဲသိကျဲအသီး ဒီးသီးတဲကဒီးသုပုမလဲစံဖိအခွဲအယာ် ဒီးအတဲဘုတ်အကီလီ.

"တဲသုတ်တုဖျးကိတိာ် ကကွဲဂါတြီစိုကီး တဲသုတ်ကသံဟီစီ ဒီးကသံမလဲသံတဲဘိတဖုတ်လီ." အဝဲဒုတ်ဖဲဝဲ တဲတဲတဲဟီစီသကီး တဲသုတ်တုဖျးသနာ တဲလဲလဲထီလဲထီအဂ္ဂိအဆဲကတီ တဲသုတ်တုဖျးဝဲကျဲခိတ်အဝဲဒီး၊ ကညီကီစံနုတ်လီ.

ကညီကီစံမိ ကီစံလဲအမလဲတဲသုတ်တုဖျးတဘုတ်လီ. ကီစံကျဲစးလူမလဲထွဲထီ တဲသုတ်တုဖျးကျဲအသိဒီးသီးကမလဲဂုထီအတဲသုတ်တုဖျးသနာ၊ အဂ္ဂိ ကညီကီစံကိတိာ်ခိတ်ကျဲ၊ ဒီးနဲနဲထွဲမ့၊ ဖဲဝဲလီ.

အဝဲဒုတ်ဖဲဝဲလဲ၊ တဲကဘုတ်မလဲသကီးတဲဒီး ပုမလဲပနံတဲမလဲဖိစိုကီး မိလာတဲဝဲအံကဒုးအိတ်ထီ တဲပုလဲတဲဆါအမိလာအဂီဆုတ်၊ ဒီးဒုးအိတ်ထီတဲဖဲတဲမလဲအခွဲအယာ် လာပုမလဲစံဖိအဂီ၊ ဒီးလာပုဘုတ်တဲဖိတဲသုတ်တဖုတ် အကီလီ.

နီကစိတဲမလဲပနံကလဲတဲဖိတဖုတ် တဲကွဲမုာ်အဝဲသုတ်လဲ ကဒုးအိတ်ထီဖဲဖိကဟုတ်ထွဲထီဆုတ်ဖိကီဖိတဲအိတ် လာအဟဲလဲဘုတ်၊ ဖဲမုးဝတံကီဆုတ်အပူလီ.

"ပကဘုတ်ယုနုမိလဲ ဘုတ်လာတဲသုတ်ဝဲလဲမုးဝတံကီဆုတ်အပူ အအုတ် ၅၀,၀၀၀ အကီလီ," အဝဲဒုတ်ဖဲဝဲတဲတဲဟီစီသကီးအါလီ.

ကညီကီစံ ကကွဲယုစိုကီးကျဲလာ ကမလဲဂုထီတဲသုတ်ခိတ်တဲမလဲလီ၊ အဝဲဒုတ်ဖဲ.

"တဲသုတ်ခိတ်အါအိတ်ဝဲ အအုတ် ၉၀၀၀ လဲသါတီဟီကဝီတပလီ. အထွဲဒုပုလဲ၊ ဒီးအသုတ်ဟးထီလီ စုလီ.

"ပကကျဲစးသု ဖဲဖိကဟုတ်ကျဲလာအသိ၊ ဒီးသီးပကသုတ်နုခိတ်အကီအစီလာအပတီထီ ဒီးဆါဘုတ်လာထံလီကီပူအမိ ဒီးထံဂုလဲကီဂါအမိအကီလီ." ဒီးနဲနဲထွဲမ့၊ ဖဲဝဲလီ.

အဝဲဒုတ်ဖဲအါထီဝဲလဲ၊ တဲကဟုတ်ဂီဟုတ်ဘါ တဲသုတ်ရဲဘုတ်ထွဲစိုကီးလီ.

လၢအဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ, လၢကညီကီၢ်စဉ်အပူၤ တၢ်သုၣ်ဘုစံၢ်လီၤအိၣ်ဝဲ ၄၆၀,၀၀၀ အုၣ်, ဒီးတၢ်သုၣ်ရီၤဘၢၣ်ထူၣ်အ ကျိးအိၣ်ဝဲ ၂၆၀,၀၀၀ အုၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပဒိၣ်ကျဲးစးထုးန့ၢ် ကီၢ်ချၢတမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိး

Myanmar Times Tuesday, 02 May 2017

လၢ NLD စးထီၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မူဒါတုၤခဲအံၤ ကီၢ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢ တၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ဟိၣ်ထဲလ်အသီ ၁၄၄ ဖျၢၣ် လၢတၢ်ကမၤဆူၣ်ထီၣ် ထံကီၢ်တၢ်တူၢ်လီၤတမ့ၤတဖျီၤတၢ်မၤသနၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ဟိၣ်ထဲလ်အသီ ဒီးဖိၣ်ဖိၣ်ခဲလၢၢ်အိၣ်ဝဲ ၆,၁၆၉ ဖျၢၣ်လၢထံကီၢ်ဒီတဘျီလီၤ, အဂီၢ် ဟိၣ်ထဲလ်ဒီးတမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိးကိ တၢ် ပုၤန့ၣ်တၢ်အခိၣ် အူတုၣ်သ့ၤ ခဲလီၤ.

"စးထီၣ်လိအုၣ်မဟိတန့ၢ် တုၤလိမးရှး, ဟိၣ်ထဲလ် ၁၄၄ ဖျၢၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပျဲလၢ ကစးထီၣ်ဟူးဝဲၤဖဲမၤန့ၣ်လီၤ.

"ကီၢ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်စုၢ်ကိးအခွဲးလၢတၢ်ကအိးထီၣ် ခိပန့ၣ်လၢအမၤကီၢ်ပူၤထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ် ၆၀၁ ဖျၢၣ်, ဒီးခိပန့ၣ်လၢတၢ်မၤသကိးအိၣ်ဒီး ကီၢ်ချၢခိပန့ၣ် ၃ ဖျၢၣ်, အပူၤကွံာ်တၢ်သုၣ်အန့ၣ်လီၤ." အဝဲဒၣ်ခဲးဝဲ ဖဲတၢ်ထံၣ်လီၤသးဒီးတၢ်ကစီၣ်သန့, တၢ်ဂီၢ်တၢ်ကစီၣ်ကိတိၢ်, ဝါန့ၣ်ပျံၣ်ဒိၣ်, အပူၤကွံာ်မၤဖိဖးအန့ၣ်လီၤ.

အူတုၣ်သ့ၤခဲးဝဲ, တၢ်အံၤမၤတၢ်လီၤပလိာ်ဒီးပဒိၣ်အတၢ်ကျဲးစးလၢ ကမၤကဲထီၣ်ကီၢ်ပယီၤလၢအမၤထံကီၢ်လၢ တၢ်မၤမုၢ်ကျိၤဝဲၤ ကွံာ်မုၢ်, လၢကီၢ်ပူၤအဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၤ, ဒီးလၢကီၢ်ချၢအဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၤလီၤ.

အဝဲဒၣ်ခဲးဝဲလၢ, ကိတိၢ်ထုးထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီအသီဘၣ်ဃး တမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိးတၢ်မၤ နိသးတၢ်ကမၤလီၤတၢ် တၢ်ဘျၢ ဘၣ်ဃးတၢ်မ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိး ဒီးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢထံလီၤကီၢ်ပူၤ နိသးကလီၤပလိာ်ဒီးထံဂ့ၤကီၢ်ဂ့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီအ ဂီၢ်လီၤ.

"တၢ်သိၣ်တၢ်သီအံၤ တၢ်ကဆၢထီၣ်ကွံာ်ဆိကမိၣ်အိၣ်လၢ ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်သဲးဘျီၣ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ," အဝဲဒၣ်ခဲးဝဲ.

တမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိးတၢ်မၤသနၢ်လၢကီၢ်ပယီၤ ဟဲဒိၣ်ထီၣ်ဝဲကွံာ်ကွံာ်လီၤ. အပူၤကွံာ်မဟိတန့ၢ်, ကီၢ်ချၢတ မ့ၤ ၂.၉၁ ဂၤ ဟဲအိၣ်သကိးဝဲကီၢ်ပယီၤလီၤ.

ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီ တၢ်လဲၤတၢ်ကုၤဒီး တမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိး ကိၣ်ကးကရၢ World Travel and Tourism Council (WTTC), အတၢ်ဟံၣ်ဖျါအသိး, လၢ ၂၀၁၅ တီၢ်ပူၤ, ကီၢ်ပယီၤတမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိးတၢ်မၤသနၢ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ်မၤ ၁.၄၃ ကကွံာ်, ဒီးတၢ်မုၢ်လိဝဲလၢကအါထီၣ်ဒီး ၁.၃ မျးကယၤဖဲ ၂၀၁၆ တီၢ်ပူၤလီၤ.

တၢ်မ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိးတၢ်မၤသနၢ် မုၢ်ထံကီၢ်ဒီဘျီတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဟိၣ်ဖျိ (GDP) K4.370 trillion လၢ ၂၀၁၅ တီၢ်ပူၤ ဒီး တၢ်ထံၣ်စိပာ်ဝဲလၢကအါထီၣ်ဒီး ၅.၉ မျးကယၤဖဲ ၂၀၁၆ တီၢ်ပူၤလီၤ.

ကီၢ်ပယီၤအခဲအံၤ ပညိၣ်ဟံၣ်ဝဲလၢကမၤအါထီၣ်နီၢ်ဂီၢ်အံၤဆူ ၇.၄၈ ကကွံာ်ဖဲအန့ၣ် ၂၀၂၀ လီၤ. ကီၢ်ပဒိၣ် နိသးကတုၤထီၣ်ဘး တၢ်ခးပနီၣ်ဝဲအံၤအဂီၢ်, ကမၤသကိးတၢ်ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်မၤသနၢ်န့ၣ်လီၤ.

နိသးကဟ့ၣ်ဂီၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ခိကီၢ်ဆၢတမ့ၤတၢ်ဟဲဟးအိၣ်သကိးလၢ တရူးကီၢ်ဒီးကီၢ်ကွံာ်တၢ်အဂီၢ်, ကီၢ်ပယီၤအိးထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ဆၢတြီၤ ယၢ်ဘျီ ဒီးထံကီၢ်ခဲဘျီအံၤလီၤ. တၢ်အိးထီၣ်တုၢ်တြီၤတဘျီလၢ ကီၤလၢသုၣ်ကီၢ်-ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢတ ပၤလီၤ.

တကတီယီ, တိတဲသကိးဘဉ်အဖာလ၊ တိကအိးထီဉ် Bagan-Angkor Wat တိလဲဟးကသုဉ်အကျဲး ကီခဲဘိဒ်ယီန့ဉ် လီ.

ထံကီခဲဘဉ်လကိးအိဉ်ဒီး ခုခါလ၊ပျာဉ် ဘူဒးတိဘိတိဆဲးလဲအလီကျဲတဖဉ် လ၊အထူးန့တမ့လ၊အကကွီတဖဉ် လ၊ဟီဉ် ခိဉ်ဒိတဘဉ်လီ.

"ပတဲသကိးဒီးဘဉ်အဖာလ၊ ပကမလီတိတိလဲဟးအိဉ်သကိးတိရဲတိကျဲ ဒီးကဘီယူလ၊ကယူလုလီ လီလီန့ဉ် လီ.

"တိကူဉ်ဆိကမိဉ်မုဉ် ဒ်သိးပကပျဲတမ့လ၊အသးစ ခုခါလ၊ပျာဉ်တိဆဲးတိလဲ ဒ်သိးကလဲဟးအိဉ်သကိးဘဉ် တိန့ဉ်သိလ၊ ပျာဉ်ခဲခါအိအဂီလီ." အူတုဉ်သ့. ဟံးဝဲလီ.

အဝဲဒဉ်တဲအိထီဉ်ဝဲလ၊ တိမတိရဲတိကျဲသ့တဖဉ်အံ. မုကီပယီတိမလဲသကိးတိဒီး ASEAN ထံကီသုဉ်တဖဉ်, အ တိရဲတိကျဲတကတဲခီန့ဉ်လီ.

ကီပယီဟ့ဉ်ကိဟ့ဉ်ဘိစိကိး တမ့လဲဟးအိဉ်သကိးဒုသဝီသန့ဉ် ဒ်သိးကဒိဉ်ထီဉ်ထီထီဉ် ဒီးဘဉ်ဘျးဘဉ်ဖိဉ်လ၊ဒုသဝီ ကမုဂီအဂီလီ. တိထူးန့ဉ်သးလီကျဲတဖဉ်မုဉ် ငပလဲဒီးငူ. ဟီဉ်လဲဉ်န့ဉ်, ဒီးမ့ဉ်ကီဆဉ်လ၊ပခိဉ်ခူကီရဲဉ်, ဖဲဒုသဝီပတိတ မ့လဲဟးအိဉ်သကိးတိမတဖဉ် မလဲထီဉ်ဟီဉ်ကဝီကမုဂီ ပုလဲဝီ-မုကျဲဝဲကွာ တိအိဉ်မူပတိန့ဉ်လီ.

"ကီချ၊တမ့လဲဟး သးအိဉ်လဲအိဉ်သကိးဒုသဝီ ဒ်သိးကထံဉ်ဘဉ်ဒီးပလဲဘဉ် ဒုသဝီတိဆဲးတိလဲအဂီလီ.

"တမ့လဲဟးအိဉ်သကိးဒုသဝီ မုတိဂုလ၊ပနံတိမအဂီ လ၊ကျဲခဲကပလဲ, တပလဲဒီးအိဉ်ထီဉ်စတိဟဲန့ဉ်, ဒီးအဂီတပလဲ မုတိဒီးအိဉ်ထီဉ် တိဖဲတိမလဲဟးဟီဉ်ကဝီကမုဂီအဂီလီ." အူတုဉ်သ့. ဟံးဝဲလီ.

တိလီအဂီလ၊အအိးထီဉ် တမ့လဲဟးအိဉ်သကိးဒုသဝီတိမမုဉ်, မိတလဲ, အုလဲနီဉ်, လွာကီဟီဉ်ကဝီ, ကခွဲဉ်, မိဉ် ဒီးကညီကီစဲတဖဉ်လီ.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/nay-pyi-taw/25814-government-puts-in-effort-to-boost-tourism.html>

ဘဉ်မနုအယီ တိဘီဘဉ်မလဲထီဉ်တိအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ. မုတိအရဲဒိဉ် လ၊ကီပယီအဂီလဲဉ်?

The Irrawaddy 4 May 2017

ယအိဉ်ဖျဉ်ထီဉ်လ၊စိးတဖျဉ်အပူ, ကယူကွဲ, ပကီကီခီ, လ၊ကီပယီလီ. ယဟးထီဉ်လ၊ကီပယီဖဲ ၂၀၀၅ ဒ်သိးက လဲမလဲထီဉ်တိလ၊ ကီစံကမိလီ. ဖဲယဟဲကုကဒါဆူကီပယီ ဒ်သိးကန့ဉ်လီမတိ ဒ်ပုဃုသုဉ်ညါဘဉ်မူဘဉ်ဒါ တဂလ၊ Consult-Myanmar, လ၊အမုကီပယီပူဉ်ခီတခါလ၊ အယုသုဉ်ညါဒီး ဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတိ, အခါ, ယထံဉ်ဘဉ် လ၊စိးတကူဉ်အပူ ကျဲမုကျဲဘိတဖဉ်ကတံကနီဉ်, ကိလဲတိကတံ, တိ သူဉ်ထီဉ်အဒိဉ်အထီလ၊စိးခါသးအိထီဉ် ဒီးပု လ၊ကီချ၊အိဉ်ဝဲအိအဂီလီ. ဘဉ်ဆဉ်ယသုဉ်ညါလ၊ ထံကီအသန့ဉ်တနီဉ် တဆိတလဲအသးနီဉ်နီဉ်တဘျီဘဉ်. တိသုဉ်တ ဖဉ်အံအကျိ, တိကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သုလ၊အပတိဖဉ် မုတိတခါ, လ၊တိအံအယီဘဉ်ဒိဝဲကီပယီတိလဲထီဉ်လဲထီအဒိဉ်အ အါ, လ၊ပုတဝါအဖိခိဉ်မုဂု, ဒီးလ၊မုကျဲဝဲကွာအဖိခိဉ်မု ဂုလီ.

မိုနာသကု ကီအဲရကလထူးကွဲအမိုကျီဝဲကွဲတၢ်တြီလာကီအဖီခိၣ် ဖဲလါအီးကထိဘၣ်, ၂၀၁၆ ဘၣ်ဆၣ်, ကီပယီအမိုကျီဝဲကွဲ ဝဲပျိုဝဲဆးဒ်တၢ်လၢကဘီးထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ. ကီချၢတၢ်ဘျၢလီၤစုလၢန့ၣ် ကတၢ်ဖဲ လါမးၤ ၃၁, ၂၀၁၇, တၢ်တယၢ်ဝဲလၢကစ့ၤန့ၣ်ဒီး တၢ်သုစုန့ၣ်လၢအပူၤကွဲၣ် ၃၀ မျးကယၤလီၤ. ကီချၢတၢ်ဘျၢလီၤစု အါဒီးဒ်တၢ်လၢတၢ်ခူၣ်ထူးထီၣ်လၢဟီၣ်လၢတၢ်မၤ ဒ်အမိုရၢနီၣ်ဒီး ကံသဝံတဖၣ်လီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢတၢ်ကသလၣ်လီၤ တၢ်မၤသနၢၣ်တဖၣ်တအိၣ်ဒီးဝဲဘၣ်.

တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤကမၢ်မိုကျီဝဲကွဲ ဒီးတၢ်ဘျၢလီၤစုတလၢတလီၤ အနံၣ် ၅၀ ဝံအလီၤခံ, ကီပယီဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်အနးမၤလၢပုၤကညီၣ်နီၣ်ဂီၢ်အါထီၣ် ဒီးကီချၢတၢ်ဘျၢလီၤစုလၢ တၢ်သုၣ်ထီၣ်စဲးဖိကဟံၣ် တၢ်မၤလီၤ ဒီးတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အါထီၣ်အသိ, ဒီးတၢ်သုၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်အံၤ လိာ်ဘၣ်အါထီၣ်လီမုၢ်အူ ဒီးဂီၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤ အဂ့ၤအဘၣ်တဖၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၢ်ကီအါဒ်တက့ၢ် လၢဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤ ဒီးတၢ်ဘျၢလီၤစုတဖၣ် တၢ်ဃုကဒါက့ၤအဂီၢ်ထံးဒီး တၢ်ထံၣ်န့ၢ်က့ၤဝဲလၢတၢ်ဂီၢ်ထဲတခါလၢအမို, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကီၢ်အစီန့ၣ်လီၤ. နီၣ်ကစၢ်ကီ, တၢ်သိၣ်လိကျိာ်ဝဲလီၤ, ဒီး ကိသိၣ်လိတၢ်စုသ့ခိၣ်ဘၣ်ခဲလၢာ် လၢ Consult-Myanmar ဆဲးကျိးသံကွဲၣ်ဝဲ လၢတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အဂီၢ်အကျိၤအဂီၢ်တဖၣ်, စံးဆၢဝဲလၢကလုာ်တခါပီလၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကျိၤအကွဲၣ်လၢအအိၣ်ပာ်ခဲအံၤ တမၤတၢ်လၢလီၤလၢကဆီၣ်ထွဲ ကီပယီတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢ စဲးဖိကဟံၣ်မိုကျီဝဲကွဲအဂီၢ်လၢာ်ဘၣ်. ဒီးတၢ်ဒီးသန့ၤသးတသ့စ့ၢ်ကိးလၢ ကထူးဖျၢၣ်ကီပယီလၢ လၢအမိုကျီဝဲကွဲအဂီၢ်, ကဒီးသန့ၤအသးလၢ တၢ်ထူးထီၣ်ဆါန့ၣ် ဆါၣ်ဂီၢ်ထံးအကီၢ်အစီ လၢအလီၤစုၤကွဲၣ်ဝဲကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်လၢအပူၤကွဲၣ် ဂုၢ်ဘျီတၢ်ဂီၢ်ကီအံၤ ဒီဖျိစးထီၣ်မၤဝဲတၢ်ဘၣ်မၤဝဲထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒ်အမိုအဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢတၢ်ကဒီးထီၣ်နီၣ်ကစၢ်ကီတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ကဘၣ်မၤအိၣ်အါဒီး, ဒီးကီပယီတၢ်လံာ်မၤယံာ်မၤ နီၣ်အသးတသ့လၢာ်လၢ, ကဒီးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဘၣ်မၤဝဲထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သန့ၣ် လၢအကပၤကပၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၢ်ကီလၢအဂီၢ်စဲးလီၤသးအိၣ်တနီၣ်ဘၣ်ဆၣ်, ကီပယီဒ်အမိုပုၤလၢဟံၣ်လၢခံအသိ, စၢ်ကဟံၣ်ဝဲလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သန့ၣ်, ဒ်အမၤဝဲလၢ လီၤယံာ်တၢ်ဆဲးကျိးတၢ်မၤ telecommunications အသိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်သု သးလီၤလီၤတစိ mobile phone penetration စးထီၣ်အသးလၢ ၇ မျးကယၤဖဲ ၂၀၁၃ ကတၢ် တုၤလၢ ၉၀ မျးကယၤဖဲ ၂၀၁၆ ကတၢ်, ဒီးတၢ်သု 4G လၢတၢ်လီၤသကုၤဆးဒးလၢ ဝဲတကူၣ်, မါတလု ဒီးန့ၢ်ပွဲၣ်ဒိၣ်, လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖျၢၣ်ကီအတီၢ်ပူၤ, မိုတၢ်လၢအလီၤကမၤကမၢ်, မိုဒ်လံာ်တၢ်ဝဲအံၤကထီၣ်သးသ့အါဒ်တက့ၢ် မိုလၢကီချၢတၢ်ဘျၢ န့ၣ်စု ဒီးတၢ်လၢလၢတၢ်ဟံၣ်စိန့ၢ်ဒီဖျိထံကီအါဘၣ်လီၤယံာ်တၢ်ဆဲးကျိးဒီပန့ၣ် multinational telecommunications firms ဒ်အမို Telenor ဒီး Ooredoo တဖၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဃးလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ကီပယီတလီၣ်ကွဲတၢ်လၢအယံၤ လၢသးအဂီၢ်အဘါအဂီၢ်ဘၣ်. လၢကီပယီ ASEAN အထံးကီဘူးအကျိ, ကီစံၣ်ကမိဒီး ကီဘၣ်ယံာ်န့ၣ် ကဲတၢ်အဒိအတၢ်လၢ အဒူးဆူၣ်ထီၣ်ပသုၣ်ပသးလီၤ. ကီစံၣ်ကမိမၤန့ၢ်နီၣ်ဂီၢ်တၢ်လၢ PISA 2015 (Program for International Student Assessment) တၢ်တယၢ်တယၢ်ထံၣ်ဂ့ၤကီၤကီၤဖိအကီၢ်အစီတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, လၢလံာ်ကိးဘၣ်ဒီးဘၣ်ဆၣ်, ကီဘၣ်ယံာ်န့ၣ် မိုတၢ်လၢလီၤကမၤကမၢ်လီၤ.ဒ်အမိုထံကီလၢ အပူၤကမၢ်တၢ်ဟံၣ်န့ၢ်ဒီးဖဲကြၢးဖဲဘၣ်အသိ, ဘၣ်ယံာ်န့ၣ် ကဘၣ်မိုတၢ်အ ပတီၢ်လၢအတုၤသိး အုၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ရှၢၣ်, ခိးစိးဘိး, မိလိဒိၣ်ဝဲ ဒီးတူၢ်န့ၣ်ထံကီအသိ, မိုလၢ PISA အနီၣ်ထီၣ်ဘၣ်ထွဲ ဒီး ထံကီအတၢ်ဟံၣ်န့ၢ်လၢပုၤတၢ်ဖိဒိၣ် GDP per capita ဒီးထံကီထူးတၢ်ဝဲထဲလဲၣ်အဖီခိၣ်အသိလီၤ. သန့ၣ်ကု, ဘၣ်ယံာ်န့ၣ်ဒူးကမၤကမၢ်ပုၤကိးဂၤဒီး လၢအမၤန့ၢ်အပတီၢ်တုၤသိးဒီးထံကီလၢအမို ကီကွၢ်မန့ၣ် ဒီးစွဲၣ်စလီၤ လၢစဲ အုၣ်တကပၤ, ဒီးအပတီၢ်ထီၣ်န့ၢ်ဒီးကီအမဲရကလ လၢစဲအုၣ်ဒီး တၢ်ဒူးတပၤလီၤ.

ဖျၢၣ်ဆိမိၤကီသရၣ် Professor Paul Glewwe လၢမဲနံစိထံၣ်ဖျၢၣ်ဆိမိၤ University of Minnesota ထံၣ်န့ၢ်ဝဲလၢ ဘၣ်ယံာ်န့ၣ် ကီဖိလၢအန့ၢ်လီၤပြၢတၢ်ဒီးစးတဖၣ် အမိအပါအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အိၣ်စ့ၤဒီး တၢ်ထူးတၢ်တီၤတအိၣ်ထံးဒီးအဝဲသ့ၣ်အသကိးလၢ ထံကီလၢအဂၤဘၣ်. "ဖိသုၣ်လၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယၤစ့ၤကတၢ်လၢ ကီဘၣ်ယံာ်န့ၣ် အမျးကယၤ ၁၀, ဒိၣ်ထီၣ်လၢဟံၣ်ဃီလၢအဖျိဒိၣ်မး, ဒီးဖိသုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤလံာ်ဂ့ၤန့ၢ်ဒီးအမဲရကလဖိသုၣ် လၢအအါ လီၤ." OECD တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပုၤန့ၣ်တၢ်

Andreas Schleicher စံးဝဲ, ဒ်ဘန်တိုက်ပတ်ဖျါလၢ CNN အသီးလီၤ. ကီၤဘံၣ်ယံၤန့ၣ်ဒုးန့ၣ်ဝဲ, လၢပကမၤန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢအိၣ်ဒီးအကီၤအစီအကီၤ, တလိၣ်လၢပကဘၣ်ဟံလၢ ထံကီၤလၢအမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဘၣ်.

တၢ်လၢပုၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်တဖၣ်ထံၣ်န့ၣ်ဝဲမ့ၢ်, တၢ်ဒီးသီးလိာ်သးအိၣ်တနီၤ လၢကီၤစံၣ်ကမိဒီးကီၤဘံၣ်ယံၤန့ၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အကျိၤအကွၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢဒီးသီးလိာ်သးတခါမ့ၢ်ဝဲ လံာ်တၢ်သိၣ်လိလီၤ. အဝဲသ့ၣ်လံာ်တၢ်သိၣ်လိတဖၣ်ဟ့ၣ်ဂီၤဟ့ၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ် မၤလိလံာ်တကတီၤဃီ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢစုလီၤ. ပမ့ၢ်စံးလၢတၢ်ကတိၤလၢအဂၤတခါကမ့ၢ်ဝဲ လံာ်တၢ်သိၣ်လိအံၤ ဘၣ်တၢ်ပာ် လီၤဒီးသီးကိဖိတဖၣ် ကမၤလိန့ၣ်ပာ်အသးယိာ်ယိာ်လၢ တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်လၢလံာ်, ဒီး သူအိၣ်ကဒါက့ၤဝဲသ့ လၢတၢ်အိၣ်မူနီကီၤ အပူၤလီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်အံၤအဃီ, ကိဖိတဖၣ်အိၣ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီး, အိၣ်မၤ လိတၢ်, ဒီးသူအိၣ်က့ၤအဝဲသ့တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်လီၤ.

ကီၤပယီၤလံာ်တၢ်သိၣ်လိတခီ, လီၤလံာ်ဒီးတဘၣ်ဂီၤဖိဒုလိာ်ဒီး တၢ်အိၣ်သးလၢအခဲအံၤဘၣ်လီၤ. ဟံးန့ၢ်အဒိလၢ တီၤထီၣ်ကိတၢ် ဒွဲး, တၢ်ဒွဲးအဆၢဒိၣ်တခါစုာ်စုာ် တၢ်ပာ်အီၤဒ်အမုၢ်တၢ်လၢအလီၤဆီလၢာ်လၢာ်ဆုဆုဒီး အဆၢဒိၣ်လၢအဂၤ ဒီးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ် တမၤကွၢ်ပုၤကိဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢ ကသူတၢ်ဂီၤဖိပုၤလၢအဆၢဒိၣ်တခါစုာ်စုာ် ဒ်သီးကဘျါၣ် တၢ်ဂီၤကီၤလၢတၢ်အိၣ်မူနီကီၤအ ပူၤဘၣ်.

ကိၤလၢဝါအကျိၢ်မ့ၢ် စဲအုၣ်ဒီး စဲဖိကဟၣ်ကျဲအကျိၢ်လီၤ. မ့ၢ်စုာ်ကီး ပုၤယံၤသန့ Internet အကျိၢ်လီၤ. နမ့ၢ်သ့ကိၤလၢဝါအ ကျိၢ်မူးမူးနီၤနီၤ ဒီးအိၣ်ဒီးပုၤယံၤသန့တၢ်ဆဲးကျိၢ်လၢအဂၤဒီး နမၤလိသ့နသးလၢနကစၢ်ဒ်နီၤ ဒီဖျိသ့တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပုၤယံၤ သန့လၢအကလီၤ ဒ်အမ့ၢ် Khan Academy, Coursera သ့တဖၣ်လီၤ. Google search and worldwide web တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပုၤကိဖိအကျဲလၢ ကဆိတလဲတၢ်မၤလိသ့အသးလၢတၢ်တီၤဂူးသံတၢ်အကျဲဆူ တၢ်သံကွၢ်, တၢ်မၤလိတၢ်, တၢ် မၤသကိးတၢ် ဒီးတၢ်သ့ၣ်အိၣ်က့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါ လၢတၢ်အိၣ်သးနီၤကီၤအပူၤလီၤ. သန့က့, တၢ်ကဘၣ်သိၣ်လိဝဲၤထီၣ် ကိၤလၢဝါ လၢကီၤပယီၤကိတၢ်တဖၣ်လီၤ.

ဒ်သီးကသ့ၣ်ညါဘၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါကိၤလၢဝါအပတီၤလၢကီၤပယီၤ သးစၢ်မၤတၢ်ဖိအကျိၢ်, ယဃုသ့ၣ်ညါပုၤလၢဟံပတံထီၣ်တၢ်မၤ လၢ Consult-Myanmar ဒီပနံၣ်, ဖဲလိဖုၤဖိအါရံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤပတံထီၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ဃုထၢပာ် အဂၤ ၁၀ လၢ ၁၁ ဂၤ အကျိၢ်, ထီၣ်ဘၣ်ကိၤလၢဝါတၢ်သိၣ်လိအစ့ၤကတၢ်တဘျီ, ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒုးန့ၣ်လံာ်အုၣ်သးလၢ ဖျိတၢ် သိၣ်လိဝဲၤကိးဂၤဒီးလီၤ. တချုးလၢ တၢ်ဒီးစဲးအဝဲသ့ၣ် ကိၤလၢဝါတၢ်ဒီးစဲးယိာ်ယိာ်ဒီးဘၣ်, တၢ်မၤအဝဲသ့ၣ်ပာ်ပနီၣ်အကိၤလၢဝါတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အပတီၤ - ထဲလၢတဂၤ ဃုထၢဝဲ 'ဂီၤခိၣ်ထံးပတီၤ', ၆ ဂၤစံးဝဲ 'ဖဲကြးဖဲဘၣ်', ၃ ဂၤစံးဝဲ 'ဝဲ' ဒီးတဂၤစံးဝဲ 'ကွဲးနး' လီၤ. ပုၤပတံထီၣ်တၢ်မၤအနီၤကစၢ် နာ် လီၤအိၣ်အကိၤလၢဝါပတီၤ ဖဲသ့ဖဲဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ဒီး စဲးအစၢတခီ, တမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤသးဆူဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်အကျိၢ် ဒီးစဲးန့ၢ် ဝဲအမးလၢပုၤ တအိၣ်နီၣ်တဂၤဘၣ်, မ့ၢ်ဒ်လဲာ် တၢ်ဒီးစဲးမ့ၢ်တၢ်ညီညီဖိ. ဘၣ်ဃး တၢ်ကွဲးထီၣ်လံာ် အဝဲသ့ၣ်လဲၤကနူၤကပၤကိးဂၤဒီး လီၤ. ကွဲးဝဲန့ၢ်တခါန့ၢ် သၢကျိၤ လွၢ်ကျိၤဘၣ်. ဖဲအံၤဒ်လဲာ်, အကမူးကမၤလၢ ကျိၢ်သန့ grammar အိၣ်ဒီးဒ်လီၤ.

ယတၢ်သးဒုဒ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်သိၣ်လိကိၤလၢဝါအကီၤစီပတီၤ လၢနီၤကစၢ်ကိၤအါဒ်တက့ၢ်သိၣ်လိဝဲ လၢကီၤပယီၤ အပူၤလီၤ. နီၤကစၢ်ကိၤဒီး တၢ်သိၣ်လိကျိၢ်ဝဲၤလီၤတဖၣ် ပာ်ထီၣ်အါမးလၢကီၤပယီၤ ဒီးပဒိၣ်အတၢ်ကွၢ်ထွဲလၢကမၤလီၤတၢ်အကီၤအစီတအိၣ် ဘၣ်. တၢ်ဒီးစဲးအစၢလၢယဒီးစဲးကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အကီၤအစီ မၤလီၤတၢ်ယတၢ်ဆိမိၣ်လၢ ကီၤပယီၤသ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်အါဒ်တက့ၢ် အ ကိၤလၢဝါအပတီၤမ့ၢ်ဒ်ဂီၤခိၣ်ထံးအပတီၤ, အဝဲသ့ၣ်အကစၢ်ဒ်ဝဲကစံးဝဲ အကိၤလၢဝါဝဲၤထဲလဲာ်, ဒီးထီၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢ တၢ်ချၢ ပုၤခါပုၤဘျီလဲာ်န့ၣ်လီၤ.

အါန့ၢ်အန့ၣ်, ကီၤဘံၣ်ယံၤန့ၣ်ဒီးကီၤစံၣ်ကမိတဖၣ် ဝုာ်သိၣ်လီၤတၢ်ဝဲလၢ STEM (Science, Technology, Engineerin & Mathematics) စဲအုၣ်, စဲးဖိကဟၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, အုကူန့ၣ်ယၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဒီးတၢ်ဂီၤတၢ်ဒွဲး, ဒ်သီးကဝုာ်ဆီၣ်အဝဲသ့ၣ်အထံ အကီၤလၢ စဲးဖိကဟၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ဒီးလူၤထီၣ်ခါဆၢကတီၤအကီၤ, ဒီးဆဲးမၤဒီးဝဲဘၣ်ဖၢလီၤ. ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်တမံၤဃီဒီး ကီၤပယီၤလီၤ. ထဲလၢတၢ်ဝုာ်သိၣ်လိ STEM တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီး, ကဆၢကီၤပယီၤဆူစဲးဖိကဟၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, တၢ်လူၤ ထီၣ်ခါဆၢကတီၤ ဒီးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲၤထီၣ်လၢ ပုၤကညီတၢ်အိၣ်မူပတီၤ လၢဆၢကတီၤဆူညါလီၤ. အုကူန့ၣ်ယၢလၢအကီၤအစီထီၣ် ဘး ကဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ခါလၢအသိကိးဖျါဒီး, မ့ၢ်ကျိၤ ဝဲၤကွၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလီၤဆီ Special Economic Zones, လီမုာ်အူတၢ်ဂီၤ ဘါသန့, တၢ်ဒီးကျဲမုၢ်ကျဲဘိလၢကီၤပယီၤ လိၣ်ဘၣ်ဝဲနီၤနီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တသိၣ်လိ STEM အကျဲလၢကဒုးအိၣ်ဖျါထီၣ် အုကူ န့ၣ်ယၢလၢကီၤစီထီၣ်ဘးန့ၣ်ဘၣ် ဒီး, ကီၤပယီၤကဟံလီၤအဂီၢ်ခိၣ်ထံးလၢ မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အကီၤ မၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်.

လားဆာကတီးခဲအံ့၊ ကိုပယ်တအိဉ်ဒီး တ်သိဉ်လိကျဲအဲအံ့ဘဉ်။ အဒိ၊ ယသကိး တ်တုထီဉ်ဘိထီဉ်အုကူနံ ယဂ်တဂ္ဂ လာအဖျိထီဉ်လာကိပယ်အဖျိဆိမိဉ်ကွဲ၊ တ်ဟ့ဉ်အိဉ်လိကဝီအုကူနံယဂ်တ်မလတခါလ၊ စံဉ်ကမိ၊ ခီဖျိယပဉ်တ်သုဉ်ထီဉ်ဘိ ထီဉ်ခီပနံ အပူဉ်ကွဲဉ်သနံဉ်လီဉ်။ အကစီဒဉ်ဝဲသးခုဒိဉ်မး မ်လါနုဘဉ်ကိချုတ်မလအပီ လီဉ်။ ဘဉ်ဆဉ်အတိသးခုမိထံတိ တစီတလီဉ် မ်လါအသုဉ်ညါဝဲထံလ၊ တ်သုဉ်ထီဉ်လာအသုအုခဲအကျဲ လာအမလိဘဉ်ဝဲလ၊ ကိုပယ်အဖျိဆိမိဉ်ကွဲ၊ ဒီးအ တ်သုတ်ဘဉ်အံ့ ကသုဝဲလတိတုထီဉ်ဘိထီဉ် လာအသုထးစတံလပုဉ်မလဝဲလုဉ်လုလားဆာကတီးချုးတဖဉ်၊ သုဝဲတသုအပီ လီဉ်။

လယတိသမံထံဒီး Neelam Bhusal လာအမုဉ်ပုဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်တိတဂ္ဂလ၊ Impact Skill Development Centre လာအ ဟ့ဉ်ကိလလဝါတိသိဉ်လိလာအကိအစီလပတိထီဉ်အါကလုဉ်၊ အဝဲဒဉ်အာဉ်လီဉ်ထွဲဝဲလ၊ ကိုပယ် လိဉ်မလထီဉ် တ်သိဉ်လိ STEM တ်သုတ်ဘဉ်လီဉ်။ ထဲနုဉ်မးဒီး ထံကိကဒီးသနုအသးလာအပုဉ်မလတိဖိလ၊ အသုအဘဉ်ဒဉ်ဝဲကသု၊ လတိလိဉ် ဘဉ်ဃးလာကျိဉ်စုဉ်ဂီဝီ၊ တ်သုဉ်ထီဉ်ဘိထီဉ်၊ စဲအုဉ်တိဃုသုဉ်ညါ၊ ဒီးတိမလသနုဉ်လာအဂ္ဂအါမး၊ ဖဲအမုဉ်ကျိဉ်ဝဲလကွဲဉ်ဒိဉ်ထီဉ် ထီထီဉ်အဆာကတီးလီဉ်၊ အဝဲဒဉ်စံး။

တိကဘဉ်ဟံဉ်သုဉ်ပာသးစုကိးလ၊ ပုဉ်သိဉ်လိတိလာအကိအစီထီဉ်ဘး ဒီးဟ့ဉ်လီဉ်အသး၊ မ်တိအလိဉ်လ၊ တ်သိဉ်လိကျဲလ၊ အဂ္ဂအါ၊ ဒိဉ်ပဉ်မိတိအလိဉ်လ၊ စဲးကလဲဉ်ကသုအဂ္ဂါလီဉ်။ သရဉ်လာနုဘဉ်တိသိဉ်လိဂ္ဂ ဒီး တ်သိဉ်လိကျဲလာအမုဉ်နီ မ်တိလါဘျးစဲလိဉ်သးယခီဒီး နထုးဖးတသုဘဉ်လီဉ်။ လာကိဘဉ်ယိနု တ်မလဝဲထီဉ် တ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုသနုဉ်တပဉ်၊ ကိ ပဒိဉ်ထီဘိဆုဝဲအကိသရဉ်လာတိမိလိအိဉ်တဖဉ် လာကလဲဉ်မလိတိလာကိချု၊ ဒီးလာကခဲကဟဲကုဉ်ကဒါကုဉ် ဒိသးကမလ စါတိလ၊ တ်ဟ့ဉ်နီဉ်လီဉ်တိသုဉ်ညါနုဉ်ပါဒီး တ်သုတ်ဘဉ်လာအလိဉ်၊ လာကစီထီဉ်တိကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုပတိ လာထံကိ အပူဉ်နုဉ်လီဉ်။

ကိုပယ်ကြိုးမလစုကိးတမံဃီ ခီဖျိဃုနုတိဆိဉ်ထွဲလာကိသရဉ်ကလဲဉ်မလိတိ လာကိလာအမုဉ်ဒီးအိဉ်လာအဆိဉ်ထွဲ တ် မလဝဲထီဉ်တိသုဉ်တဖဉ်နုဉ်လီဉ်။ တ်ဂီကိလ၊ ပုဉ်လပဒိဉ်ဆုလီဉ်လာကလဲဉ်မလိတိလာကိချု၊ ဒီးလာခဲကဟဲကုဉ်လာသုဉ် တဖဉ်၊ တ်ဘျိဉ်အိဉ်သုခီဖျိတိစာဃာအကျဲလ၊ မိပါမုတမု ပုဉ်ကွဲထွဲတိကဘဉ်အုဉ်ကိနု တ်လာအဂ္ဂါ လာကဘဉ်ဟဲကုဉ် နုဉ်လီဉ်။ တ်ဝဲအံ့မုလါထံကိအတိဂ္ဂအဂ္ဂါ၊ ဒီးတမုတိဃာလိကိဆိးလ၊ တ်ကဃုလီဉ်။ တ်လာအဂ္ဂါဒိဉ်ကတိမု၊ ပုဉ် လဲဉ်မလိတိလာအဟဲကုဉ်တဖဉ် ကဘဉ်ဟ့ဉ်လီဉ်အသးလဲဉ်ဆူခိဉ်ဒုသဝီ ဒီးကိလာတလဲဉ်အသးဂ္ဂတဖဉ်၊ ဒီးကျဲးစးမလတိ လာကမလီဉ်မိတိလီဉ်ဟံလ၊ ကိလာပုဉ်ပတိထီဉ်အဂ္ဂါ ဒီးကိလာ ပုဉ်ဖိဉ်အဂ္ဂါနုဉ်လီဉ်။ တ်ဝဲအံ့မုတိမလကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်ဒိဉ် ကတိလာကိစံဉ်ကမိဒီး ကိဘဉ်ယိနုတဖဉ်မလနုဝဲ လာကိလာဟံဉ်ဘျးဃီဘျး မုတမု ကိလာခိဉ်ဒုသဝီတဖဉ် သိဉ်လိတိဂ္ဂ ထံသးဒီး ကိလာပုဉ်ပတိထီဉ်တဖဉ်အိဉ်ဝဲနုဉ် လီဉ်။ ကိခဲဘဉ်အံ့ တဘျိမုဒိဉ်မိဉ်ကရုဉ်စံဉ်ထံကိ၊ ဒီးအဂ္ဂတဘျိမု စါဂျါဉ်လံး ထံကိလီဉ်။ ဘဉ်ဆဉ်၊ တ်လာအ ဝဲသုဉ်အာဉ်လီဉ်ထွဲသကိးဝဲ တ်အိဉ်တမံဃီ၊ မုဝဲ - အဝဲသုဉ်တိကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုအကျိဉ်အကွဲ ကဘဉ်မုတိလာပုဉ်အ ထူးတိဉ်ကိ ဒီးပုဉ်ဖိဉ်အဂ္ဂါခဲဖုလုဉ်၊ ဒီးကဘဉ်ဟ့ဉ်ထီဉ် တ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုကိစီပတိတမံဃီ လာတ အိဉ်ဒီးတိနီဉ်ဖးအုဉ်အဆာလ၊ ပုဉ်ဂီဝီပတိဒီး တ်ဘျိတိဘိအတိလီဉ်ဆိနုဉ်လီဉ်။

လာအလီခဲကတိ၊ တ်ဘိဘဉ်မလဝဲထီဉ်တိကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုမုစုကိးဝဲ တ်ဟ့ဉ်ကမုတိတိသုဉ်ညါနုဉ်ပါ၊ လီဉ်ဆိဒဉ်တိပုဉ်ဖိ ယာဖိ၊ ဒိသးကဆိတလဲအဝဲသုဉ်တိဟံဉ်သုဉ်ပာသး ဘဉ်ဃးတိကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုနုဉ်လီဉ်။ Phung Xuan Hua, ကိဘဉ်ယိနု တ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုကိတိခိဉ်စံးဝဲ, "ပုဉ်ဘဉ်ယိနုမိပါတဖဉ် လုထီဉ်ကွဲတိခဲလုဉ်ကဲ, ဆါကွဲအဝဲသုဉ်ဟံဉ်ဃီ ဒီးအဟိဉ် ခိဉ်ကပံ ဒိသးကဟ့ဉ်အဝဲသုဉ်တိ တ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုအဂ္ဂါလီဉ်။" ယတသးဒုဒိလ၊ ကိုပယ်ဟံဉ်ဖိဉ်ဖိလ၊ မလနုအိဉ်ကဲကြိုး ဒီး တမလနုအိဉ်ကဲဒိဉ်တဖဉ် မလဝဲသုတမံဃီဘဉ်။ ဘဉ်ဆဉ်၊ တ်ဟံဉ်သုဉ်ပာသးတမံဃီအဝဲအံ့၊ ကဘဉ်ပါထီဉ်လ၊ ပုဉ်ဖိ ဖိယာဖိတဖဉ်အကျိဉ်လီဉ်။

ဘဉ်ဆဉ်ခဲအံ့တခီ၊ ဟံဉ်ဖိဉ်ဖိလ၊ အဖျိတနီဉ်လာကိပယ် မအဝဲသုဉ်ဖိမလတိ ဒိပုဉ်ဒီးလဲသံလီဉ်အသးလာတိမလ ဒီးဟံးနုဆိ ဟံးစါအဖိအဘျးအလဲလ၊ တ်မလကစီအိဉ် ဖိသုဉ်လိလဲဃုလါအဂ္ဂါလီဉ်။ မ်လာတိအံ့အပီ၊ ဖိသုဉ်တဖဉ်တိထံဉ်အိဉ်ဒိအမု မ်ကျိဉ်ဝဲလကွဲဉ်အဒု လာတိကမမလတိ ဒိသးကဆိဉ်ထွဲအဟံဉ်ဖိဉ်ဖိအဂ္ဂါလီဉ်။ လာတိဂီအံ့အပီ၊ တ်မဆူဉ်ဖိသုဉ်မလတိ အိဉ်ဝဲလာကိပူဉ်သကုဉ်နုဉ်လီဉ်။ ပကထံဉ်ဘဉ် ဖိသုဉ်တဖဉ်မလတိလာလးဖးထံကျဲး နုဒီးနု လာထံကိဒိဘဉ်၊ တမုတိလာအ လီဉ်ဆိလာဘဉ်။ လုလိဝဲအံ့တိကဘဉ်ပတုဉ်၊ ဒီးဖိသုဉ်တဖဉ်တိကဘဉ်ဆုအိဉ်လာကိလီဉ်။ မုတမုဘဉ်ဒီး၊ ကိုပယ်ကအိဉ်

ဝဲဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိတကရၢ်လၢ တသ့လံာ်သ့လၢ, တသ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, ကမၤတၢ်လၢပူၤတုၤပူၤမၤဝဲတသ့, လၢစးဖိကဟံၣ်တၢ်မၤ လၢမၤဝဲတသ့, လၢခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်ဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အီၤတဖၣ် တၢ်မၤမၤထွဲအီၤခဲလၢာ်ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်မၤတဘျီတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ ထံကီၤကမၤအၢ တၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤ ဒီးတၢ်တၢ်န့ၢ်တၢ်မၤကျဲလၢအဘၣ်ဘၣ်ဒီး, ထံကီၤတဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖျိၣ် လၢအဒိၣ်အဒါဘၣ်. ကီၤကီၣ် တၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂီၤဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လီၤ, စဲအံၣ် ဒီးစးဖိကဟံၣ်ကူၣ် Promotion of Teaching and Science and Technology ထံၣ်န့ၢ်ဝဲလၢ ပုၤဘၣ်ဘၣ်န့ၢ်ကူၣ်သရၣ် အတၢ်မၤကျဲ မ့ၢ်တၢ်လၢလီၤပတြၢၤလီၤ. အဝဲတဟံးနီၤစီၤအခွဲးဘၣ်. လၢကီၤပယီၤတခါ, ထံ ဖိကီၤဖိတဖၣ်သးတမုၢ်လၢ တၢ်မၤလီၤစ့ၤန့ၣ်ထီၣ်သီန့ၣ်သဘျီ. လၢ အသီ ၁၀ ဆူ ၅ သီ, မ့ၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်သဘျီခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖျိၣ် အိၣ်ဝဲ ၂၈ သီလၢဒိတန့ၣ်အဂီၢ်, လၢအမ့ၢ်အဒါကတၢ်တခါ လၢဟံၣ်ခိၣ်ချၢန့ၣ်လီၤ.

လၢအပူၤကွံာ်ပဒိၣ်တၢ်ပၤအဖိလၢာ်, ပဒိၣ်ဒုးအိၣ်ဘျးထံဖိကီၤဖိ လၢန့ၣ်သဘျီအါသီ, ဒီးဟ့ၣ်အိၣ်လဲၣ်သးလၢအပူၤဘၣ် ဒီးမီးထူဝါ တဖၣ်လီၤ. ကီၤပယီၤအခဲအံၣ် ကဘၣ်ပလီၤသးအါထီၣ် ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်ထံဖိကီၤဖိသးသဟံၣ်ကယီၤဘၣ်ကယီၤ ခီဖျိတၢ်ထုးဖးထံဖိကီၤ ဖိဒီး တၢ်သ့ကသံၣ်မူၤဘျီးလၢအပူၤဘၣ်တဖၣ်လီၤ. ကီၤပယီၤကဘၣ်ကွံာ် ကဘၣ်မၤဂ့ၤ ထီၣ်အထံဖိကီၤဖိအတၢ်မၤကျဲလၢအဘၣ် ဒ်သီးအပူၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် မၤတၢ်အသ့အသၣ်ကအိၣ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံကီၤကကဲထီၣ်ကီၤလၢအထုးထီၣ် ပနံၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢ ဟံၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်လူၤဖျိၣ်ဝဲသ့, ထဲဒၣ်လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအအိၣ်ဟံၣ်ယံာ်, လၢအမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဒုးဆူၣ်ထီၣ် ထံဖိကီၤဖိတၢ်သး သဟံၣ် လၢကမၤတၢ်ဆူၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢခံကတၢ်, ကီၤပယီၤအတၢ်အိၣ်သးအခဲအံၣ်, ပီးစးထီၣ်မီးထီၣ်ခိၣ်, လၢလီၤဆူတၢ်ဖိလၢာ်အနံၣ် ၅၀ ဝံၤအလီၤခံ လီၤ. အခဲအံၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်လၢ ကယၣ်တရံးက့ၤအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးအမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ်အကျဲ လၢပဒိၣ်လၢထံဖိကီၤဖိဃုထၢထီၣ် အ တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်ခဲအဖိလၢာ်လီၤ. ကျဲဘျီ မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ချဲသ့ တအိၣ်နီၤတမံၤလၢကမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်ခဲလၢာ် လၢတနံၣ်တန့ၣ်ယီၤအတၢ် ပူၤဘၣ်. သနာ်က့, တၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်လၢ ကီၤဘၣ်ဘၣ်န့ၢ်ဒီး ကီၤစံာ်ကဖိ ဒုးန့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သနာ်မ့ၢ်ဝဲ, ကိၣ်တၢ် သိၣ်လိၣ်အလံာ်တဖၣ် တၢ်မၤဆီလီၤပာ်လီၤမူးနီၢ်, ကိၣ်သရၣ်လၢအကီၤစီထီၣ်ဘးဒီးဟ့ၣ်လီၤသး, မိၤပၤလၢအလုၢ်ထီၣ်သး, ဒီးကိၣ်သ ရၣ်လၢအခုဖံးခုမၤ ဒီးကိၣ်ဖိစ့ၢ်ကီးခုဖံးခုမၤန့ၣ်ဒီး, တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ဝါထီၣ်ကအိၣ်ခိၣ်ထီၣ်လၢ ကီၤပယီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သနာ်, ဒ် န့ၣ်အသီး, တၢ်ကဒါလီၤန့ၢ်ကျဲလၢ မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ်အတၢ်လီၤလးကမၤသးအဂီၢ်, လၢကီၤပယီၤအထံဖိကီၤဖိအါဒိအါဂၤ အိၣ်ခိး ကွံာ်လၢတုၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

<https://www.irrawaddy.com/opinion/guest-column/education-reform-important-myanmar.html>

ဟံၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး တၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်

ကီၤပယီၤအသုးမ့ၢ် ကထုးထီၣ်ဟံၣ်လၢမ့ၢ်ဟီၤ လၢကညီကီၤစံာ်

The Irrawaddy, 8 May 2017

လၢတၢ်တဲသကိးအၢၣ်လီၤဒီး ကညီဒိကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢဝံၤအလီၤခံ, ကီၤပယီၤအသုးမ့ၢ် ကထုးထီၣ်ကွံာ်ဟံၣ်လၢမ့ၢ်ဟီၤ လၢကညီ ကီၤစံာ်ပူၤအဂီၢ်, သုးခိၣ်ဒိၣ်ဝဲၤန့ၣ်အိၣ်, လၢအမ့ၢ်ပုၤကတီၤတၢ်ပၤလၢ ကီၤပယီၤအသုးမ့ၢ်ဒီး တၢ်ကွံာ်စုၤကယာ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခး ကမံးတံာ်သမံၤကရၢဖိတဂၤ, စံးဝဲလီၤ.

ကညီဒိကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢဒီး JMC တဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်မၤထွဲသုးတၢ်ဘျီလၢတၢ်တိာ်ကျဲၤအဂီၢ် ဖဲသၢသီတီၢ်ပူၤတၢ်အိၣ် ဖျိၣ်လၢတုာ်တကူၣ်, မဟါတနံၣ်ဝံၤအလီၤခံ, သုးခိၣ်ဒိၣ်ဝဲၤန့ၣ်အိၣ် စံးဝဲဖဲမ့ၢ်ဖိဖးအနံၣ်, "ခံခီယံၤပၤအဲၣ်ဒီးဝဲလၢတၢ်ကမၤဂ့ၤလဲက့ၤမ့ၢ် ဟီၤလီၤ, ဘၣ်ဆၣ်ပကဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်လီၤ."

တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ကစးထီၣ် တၢ်ထုးထီၣ်မ့ၢ်ဟီၤ တၢ်တဆၢတံာ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်, အဝဲဒၣ်စံး, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ထုးထီၣ်မ့ၢ်ဟီၤလၢကညီက လုာ်ဒုၣ် တၢ်ထီၣ်ဒုၣ်ဒါဟံၣ်ကဝီၤ မ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤ အိၣ်လၢကီၤဒိတဘျီတၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤ

ပူ (NCA) လာကီပယီသုးမုဒီး ကညီဒီကလုာ်စာဖိုင်ကရ၊ သုးအဒွါ ကညီဒီကလုာ်တိုထွဲသုးမုဒီး၊ ဆဲးစုမုကျါ အာ်လီဝဲဝဲ ၂၀၁၅ လီ.

"တိုထွဲထိုင်မုဒ်ပိုင် မုလကမုကျါအာ်လီ. ပကထုးထိုင်ကုမုဒ်ပိုင် ဖဲအဘူးဒီးကမုကျါလုာ်လီကွဲ ဒီးကွဲသုာ်တဖုာ်လီ." အဝဲဒုာ် စံး, စံးဒဲးဝဲလ၊ ကီပယီသုးမုဒီးအာ်လီဝဲလ၊ တထုးထိုင်မုဒ်ပိုင်ဖဲအဘူးဒီး ကညီဒီကလုာ်တိုထွဲသုးမုဒီး သုးကလ၊ တဖုာ် လီ. ဘာ်ဆုာ်တိုလီလီကွဲလီတိုလီဆဲး တိုတအာ်လီဝဲဒဲးဘာ်.

"ထံဂုာ်ကီကပူတဝါတဖုာ် မုဟုာ်လီတိုမကွဲအတိုဆိုင်ထွဲမကွဲဒီး, ကီပယီသုးမု ကစးထိုင်မကွဲတိုထွဲထိုင်ကုမုဒ်ပိုင် လီ." အဝဲဒုာ်စံး.

ဒ်သုးဒိုင်ဒိုင်ဝဲနုာ်အိုင်စံးဝဲအသီး, လာကီအပူတိုလီအိုင်ဝဲသ၊ တိုဒီးလီမုဒ်ပိုင်လီ - မုဝဲကညီကီစံး, ယီဒိုင်ကီ စံး, ဒီးပကီကီလီ. လာခံကတဂ် ကီပယီသုးမုကထုးထိုင်ကွဲဝဲမုဒ်ပိုင်လ၊ တိုလီသုာ်တဖုာ်အံးခဲလကီလီ, အဝဲဒုာ်စံး.

တိုလအထီဒီး သုးဒိုင်ဒိုင်ဝဲနုာ်အိုင်စံးဝဲဖဲမုဒ်ပိုင်အနုာ် လာမုဒ်ပိုင်လ၊ တိုကဘာ်ထုးထိုင်သုာ်တဖုာ် အါဒုာ်တကွဲဘာ်တိုဒီး လီအီလကလုာ်နုာ်ဖိုင်စုကဝဲကရ၊ ကညီဒီကလုာ်စာဖိုင်ကရ၊ ကရ၊ ဒိုင်ခံ ကွဲထူဝဲစံးဘာ်အုယုာ်ဝဲတိုင်တိုကစီာ်လ၊ အဝဲ ဒုာ်ကရ၊ ဒီးလီမုဒ်ပိုင်လ၊ တိုထီဒိုင်ဒိုင်အါ, တမုလကမုကျါအိုင်ဆဲးဝဲလီကွဲဘာ်လီ.

တိုတဲသကီးဘာ်ထွဲ ကီပယီသုးမုတိုဟးထိုင်ဟးလီလ၊ ကညီဒီကလုာ်စာဖိုင်ကရ၊ ဟိုင်ကဝဲ, တိုကဘာ်မကွဲအီသုသုဘာ် ဘာ်လီ, အဝဲဒုာ်စံး.

ကွဲထူဝဲစံးဝဲလ၊ တိုမကွဲအံးကလိုင်တိုဆာကတို, ဒီးကမုကျါသုာ်တဖုာ် တိုကဘာ်ဟိုင်အီတိုသုာ်ညါနုာ်ပဂ် ဘာ်ဃးတိုထုး ထိုင်မုဒ်ပိုင်တိုတိုကွဲအဂ်, တချူးလ၊ တိုစးထိုင်မကွဲဒီးအီဘာ်လီ.

စီအဲလဲထု, ကမုကျါပူတဝါကရ၊ ဒိုင်လကညီကီစံး, စံးဝဲလ၊ တိုထုးထိုင်မုဒ်ပိုင် လ၊ ဆာကတိုခဲအံးကမု "ဆိတလ၊ ဒီး တ ဘာ်ဆာဘာ်ကတိုဘာ်လီ." လ၊ အမဲာ်ဖဲဒိုင်ဒု တိုထုးထိုင်မုဒ်ပိုင် နကနုာ်အီကမုဒ်ဒိုင်ကယာ်, ဘာ်ဆုာ်တိုကဘာ်ဃုသုာ်ညါ ဒီးထံဂုာ်ကီသဲးတိုဂ်လ၊ အယီာ်, ဒ်သီးတိုထုးထိုင်မုဒ်ပိုင်တိုမကွဲ ကကထိုင်လိုင်ထိုင်အာ်လီ.

"အဆိကတဂ်, ကီပယီသုးမုကဘာ်ဘုဂ် တိုဂ်ဘာ်ဃးတိုမကွဲထွဲသုးဂ်ဝဲတိုဘုဂ်. ခံခါတခါမု, အဝဲသုာ်ကဘာ်ပာ်နုာ်လီ တိုအဆ၊ လ၊ တိုလီလ၊ အဝဲသုာ်ပာ်လီ," အဝဲဒုာ်စံး. "ဖျါလ၊ ကီပယီသုးမု စဂ်ကပာ်တိုမကွဲအပတိုလီ. အဝဲသုာ်တဂ်ဝဲ တိုဂ်ဆိကတဂ်ခံထိုင်အံးဘာ်, လဲစဂ်ကပာ်ဆုဆုညါတပတိုလီ."

"ယတထိုင်လ၊ ကီပယီသုးမု ကသးအိုင်ဝဲနုာ်နီလ၊ ကမက တိုတိုင်ကွဲအံးဘာ်. အဝဲသုာ်အတိုမကွဲ ကဒုးအိုင်ထိုင်တိုဂ်ကီ သုာ်သုာ်လီ.

Link: <https://www.irrawaddy.com/news/burma/burma-army-remove-landmines-karen-state.html>

တိုသုာ်ထိုင်ဘိုထိုင်တိုသုာ်ထိုင် တိုမကွဲသနုာ် စးထိုင်စူးကါတိုမကွဲခဲလကီလ၊ အလ၊

Myanmar Times By Tin Yadanar Tun | Monday, 01 May 2017

ဝဲတကွဲအခဲအံး တုထိုင်ဘိုထိုင်တိုသုာ်ထိုင်လ၊ အသီ ဒီးတိုသုာ်ထိုင်လ၊ အဒိုင်အထီအါမး ဒီးတိုလဲထိုင်လဲထိုင်တိုမကွဲ သ လုာ်လီအသးလ၊ ဝဲခါသး ပဂ်လ၊ ဝဲခါလုာ်လီ.

တိုဒိုင်ထိုင်ထိုင် လ၊ တိုသုာ်ထိုင်ဘိုထိုင်သနုာ် စးထိုင်မကွဲအသးအပူကွဲအနုာ်တဆံဃုာ်ဃုာ်, ဒီးဘာ်တိုဆိုင်ထွဲအီလ၊ တိုဂ်တိုဘါ လ၊ အဟဲသးအါဒုာ်တကွဲလ၊ လီမုဒ်အူနုာ်လီ.

ဖဲတၢ်တုဲထီၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအကထာအါ ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအထီတုၤဆူခိၣ်အါထီၣ်ဒီး၊ တၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဂၢ်ဘါလၢအကဆိ ဒီးအပူၤဘၣ်ကဲထီၣ်တၢ်ဂၢ်လၢအရူၣ်ခိၣ် လၢပဒိၣ်ပပှၢ်အဂီၢ်၊ ဃုာ်ဒီးထံကီၢ်ကမ္ဗၢၢ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိး လီၤ.

တုၤမ့ၢ်ပုၤကညီလဲၤန့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အဒိၣ်အထီတဖၣ်အံၤဒီး ခိၣ်ဃၢၤအတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အဂီၢ် ဒီးပုၤအိၣ်ပုၤဆိးလၢအပူၤအဂီၢ် ကဲထီၣ်တၢ်ဂၢ်လၢအရူၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဆိကမိၣ် လၢတၢ်ကအိၣ်မုာ်လၢပုၤပူၤအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ဃုာ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်မၤလၢအပူၤကွံာ်ဟံၣ်ဖျါဝဲ တၢ်ဂၢ်ဘါလၢတၢ်သ့ၣ်ဝဲ လၢတၢ်တုဲထီၣ်အရူၣ်ခိၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ထီတုၤမူခိၣ် ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအထီတဖၣ် ကအါန့ၢ်ဒီးတၢ်ဂၢ်ဘါလၢ ပုၤဒိတဖျါၣ်သ့ၣ်လၢဝဲ အမူးကယၤ ၄၀ လီၤ.

တုၤမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤစးထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီး တၢ်ဂၢ်ဘါလၢကဆိၣ်ထွဲတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ် ကလိာ်အါထီၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဒ်သီးတၢ်ကဘျါၣ်တၢ်ဂၢ်ကီၢ်လၢ တၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ကီၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်လိာ် ဒီးတၢ်ဒိသဒါခိၣ်ဃၢၤန့ၢ်အဂီၢ်၊ ပုၤလၢအရဲၣ်ကျဲၤပုၤအတၢ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤ ဒီးပုၤလၢအဟံၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဃုာ်ကျဲၤလၢကသ့ၣ်ထီၣ် 'တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါန့ၢ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါစံးတၢ်မ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အလုၢ်အလၢလၢအသ့ၣ်ဝဲ တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးတၢ်မၤအကျဲၤလၢ အဆိကမိၣ်ဃုာ်ခိၣ်ဃၢၤအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီးသ့ၣ်ဝဲကိးထံးတၢ်ဂၢ်ဘါတဖၣ် သ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဒိကတီၢ်န့ၢ် လီၤ.

တၢ်ဟံၣ်လီၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အကျဲၤဝဲအံၤ မၤအသးလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်လဲၤသးဒိတကတီၢ်၊ စးထီၣ်အသးလၢ တၢ်ဟံၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်၊ ကျဲၤလၢပုၤဆူနီၤသ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ၊ တၢ်ကွၢ်ပၤဆူတၢ်မၤ၊ တၢ်ကွၢ်ထွဲ၊ တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်၊ ဒီးလၢခံကတၢ် တၢ်မၤလီၤပုၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တစုလီၤ.

ပမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ကတီၢ်လၢအဂၤ၊ တၢ်ဟံၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါအက့ၢ်အဂီၢ် ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဃုာ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ကီၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤဒီး တၢ်ကွၢ်ထွဲခိၣ်ဃၢၤအတၢ်အိၣ်သး ဒ်သီးကမ့ၢ်တၢ်တူၢ်ယံာ်တူၢ်ထၢ လၢအလိာ်ဝဲ တၢ်ကွၢ်ထွဲရဲၣ်ကျဲၤထံးလၢဘၣ်အါ၊ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဂၢ်ဘါသ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်၊ ဒီးတၢ်မၤသီသ့ၣ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂၢ်ဘါ၊ တၢ်ကွၢ်ကတီၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးသ့ၣ်ကိးထံးတၢ်ဂၢ်ဘါလၢအတမၤဘၣ်ဒိခိၣ်ဃၢၤန့ၢ် ဆီဖျါတၢ်ပလီၤပဒိသးလၢ တၢ်ထုးထီၣ် carbon dioxide ကံသဝံဘၣ်အာတဖၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါ တၢ်မၤအလုၢ်အလၢ တၢ်ဟံၣ်ဝဲလၢကမၤလီၤစ့ၤခိၣ်ဃၢၤတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဆီဖျါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဒီး တၢ်ဘျၢၤနီၢ်ဂီၢ်တၢ်မ့ၢ်၊ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါကတၢ် မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢတဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဖျါဆိမိၤကိၤသရဲၣ်ခိၣ် ဒီးကံထၢၣ် ဂျူၤဂျူၤအ့ၢ်၊ မ့ၢ်ပုၤပၤလီၤဆူနီၤလၢ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အလါကမံးတံာ် Green Building Committee (GBC-BEI), စံးဝဲလၢ၊ "ဘၣ်ဃးတၢ်မၤလီၤစ့ၤ ခိၣ်ဃၢၤတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂ့ၢ်၊ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကမၤဟးဂီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အလီၤကျဲၤ ဘူးကမ့ၢ်ထီၣ်ဘိတဒိ၊ အဃိသတးဒီးတၢ်တသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤန့ၢ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါဒီးလီၤ."

အဝဲဒၣ်စံးဒီးဝဲ၊ "တၢ်ဘျၢၤနီၢ်ဂီၢ်ခံမ့ၢ်ဝဲ၊ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကိးဖျါၣ်ဒီး ကြၢၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဆံး တသ့ဖဲအသ့လီၤ. တၢ်ဘျၢၤနီၢ်ဂီၢ်သၢမ့ၢ်၊ တၢ်တဘၣ်သ့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်၊ မ့ၢ်ဒၣ်လဲၤလၢ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအသ့ၣ်တၢ်ဂၢ်ဘါအသ့ကတၢ်၊ ဘၣ်ကတၢ်၊ ဒီးစူးကါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အကျဲၤလၢ အဘၣ်ကီၢ်ဒီးခိၣ်ဃၢၤအတၢ်အိၣ်သး လၢတၢ်ဟံၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ဒီးလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၢ်လီၤ."

ဒီးကံထၢၣ် ဂျူၤဂျူၤအ့ၢ် စံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအလါအတၢ်ကူၣ်ဆိကမိၣ်အံၤ ဟံၣ်ဖျါဃုာ်ဝဲတၢ်မၤအလုၢ်အလၢ၊ တၢ်မၤအကျဲၤ ဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ် လၢအကပၤကပၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်၊ ဒ်သီးကမၤလီၤစ့ၤ ဒီးလၢခံကတၢ်မၤပၤမိၤကွံာ် ခိၣ်ဃၢၤတၢ်ဘၣ်ဒိ ဒီးပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိ လၢအဟံးသးဆီဖျါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်န့ၢ်လီၤ.

"တၢ်အဝဲအံၤမုၢ်လၢ ညီၣ်နီၣ်အဟံၣ်ဂီၢ်ဟံၣ်ဘၢဝဲ တၢ်ကဘၣ်သူကုၤ ဂီၢ်ထံးတၢ်ဂီၢ်ဘၢလၢတၢ်မၤသီထီၣ်ကုၤသ့ ဒ်အမုၢ်တၢ်စူးကၢမုၢ်ဂီၢ် ဘၢ ခီၣ်ဖျါတၢ်သူစီလၢတၢ်ဘၣ်ဘၣ် လၢအစၢ်ဒီးအဆူၣ်, photo-voltaic equipment, ဒီးသူၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘၣ်ဒီး သ့ၣ်ထူၣ်ဝဲထူၣ်လၢ ဟံၣ်ခိၣ်, ဒ်သီးကလၢအဂီၢ်, တၢ်ပာ်တၢ်စူၤခါကရၢၢ်, ဒီးတၢ်မၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤ ထံးလီၤယုၤတဖၣ်, အဂီၢ် ဒီးကံထၢၣ်ၤၤၤၤၤၤၤၤ အမုၢ်ဖျါဆီမိၤကိၣ်သရၣ်လီၤလံၤ လၢဝဲတကူၣ် စးဖိကဟံၣ်ဖျါဆီမိၤကိၣ် Yangon Technology University, စံးဝဲလီၤ.

"တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢ တၢ်မၤအီၤကလီၤဆီလိာ်အသးလၢ တၢ်လီၤတတီၤဒီးတတီၤအဖီခိၣ်လီၤ. သန့ကုၤ, ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢ လၢ တၢ်မၤအကျဲပိာ်ထွဲဝဲမုၢ်တၢ်ဒ်သီးသီး, ဒ်အမုၢ်တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤတၢ်သူၣ်ထီၣ်အကုၢ်အဂီၢ်လၢအဘၣ်, တၢ်ကွၢ်သူတၢ်ဂီၢ်ဘၢသ့ သ့ဘၣ်ဘၣ်, တၢ်ကွၢ်သူထံသ့သ့ဘၣ်ဘၣ်, တၢ်စူးကၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအသ့အဘၣ်, တၢ်မၤယံးမၤလၢလၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်အပူၤ တၢ် မၤအီၤလၢအိၣ်ဒီးအကီၢ်အစီၤ ဒီးလီၤပလိာ်ဒီးခိၣ်ယၢတၢ်အိၣ်သး, တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး တၢ်ကွၢ်ကတီၤတၢ်မၤတဖၣ် တၢ်မၤအီၤလၢအ သုကတၢ်ဂုၤကတၢ်, ဒီးတၢ်မၤစံးလီၤစ့ၤလီၤ တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီ ဒီး တၢ်စုၣ်တၢ်ပျါတဖၣ်, အဂီၢ် အဝဲဒၣ်စံးဝဲလီၤ.

ဒီးကံထၢၣ်ၤၤၤၤၤၤၤၤ အမုၢ်လၢ ဘၣ်ယးတၢ်သူၣ်ထီၣ်အတၢ်ယံးတၢ်လၢဒီး အတၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤလၢအလၢ မုတမုၢ် လၢအတူၢ်ယံာ် တူၢ်ထၢအဂီၢ်, တၢ်ကဘၣ်ဆီမိၣ်ဝဲ ဖဲတၢ်ပာ်လီၤတၢ်သူၣ်ထီၣ်အကုၢ်အဂီၢ်အခါ တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢတၢ်တုထီၣ်ဘျီထီၣ် ကဘၣ်လီၤပ လိာ်ဘၣ်ဂီၢ်ဒီး န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢတၢ်တရံးအတၢ်အိၣ်သး ဖဲတၢ်သူၣ်ထီၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢဝဲတကူၣ် တၢ်သူၣ်ထီၣ်အခိၣ်အထီၣ်ဒီး ထံးဂုၤကီၢ်ဂၤပတီၢ်တၢ်မုၢ်လၢတၢ်သူၣ်ထီၣ် အိၣ်အါထီၣ်ဘၣ်ဆၣ်, ကီၤလၢပ ကစံးလၢ တၢ်သူၣ်ထီၣ်ပွဲၤဖျါပိာ်ထွဲတၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢအကျဲသန့, အဂီၢ် အူယဲထီၣ်အိၣ်, လၢအမုၢ်ပွဲၤပဆၢၣ်န့ၣ်တၢ် လၢ Team 6 engineering solution and control Company စံးဝဲလီၤ.

"လၢကီၢ်ပယီၤ ဒ်သီးပကစံးလၢ တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢ မုၢ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်ဒ်လဲၣ်တကလုာ်ကသ့အဂီၢ်, ပဒိၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ် အပတီၢ်က ဘၣ်အိၣ်ဒီး, ဒီးအခဲအံၤတအိၣ်ဒီးဘၣ် မုၢ်လၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်မၤ စးထီၣ်အသးလၢအခိၣ်ထံးဘၣ်ဖၢ အပီၤလီၤ."

လၢကီၢ်အမဲရကၤတဒီ, တၢ်ဂီၢ်ဘၢဒီးခိၣ်ယၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်အကုၢ်အဂီၢ်လၢအဖျါးစိကရၢ Leadership and Envir-onmental Design (LEED) ပာ်လီၤဝဲတၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ကဘၣ်သူၣ်ထီၣ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢဒ်လဲၣ်, ဒီးတၢ်ကရၢကရီၤလၢအဂၤလၢ အ ပာ်လီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးတၢ်ဘျၢလၢ တၢ်သူၣ်ထီၣ်အလၢအဂီၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကီၢ် လၢကီၢ်ယပၣ်ဒီး ယူရပၤထံကီၢ်လၢအဂၤတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်လၢကီၢ်ပယီၤ, ပဒိၣ်မုၢ်ဂုၤ, ကမျါသဘျူကရၢမုၢ်ဂုၤ လၢကဆဲးကွၢ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢ ဒီးတၢ်တုထီၣ်ဘျီထီၣ်လၢ အလၢ, တအိၣ်ဒီးဘၣ်.

အူယဲထီၣ်အိၣ် လၢတၢ်သးတမုၢ်စံးဝဲလၢ, မုၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ တၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးတၢ်ဘျၢမုၢ်ဂုၤ, တၢ်အပတီၢ်မုၢ်ဂုၤလၢပဒိၣ်ပာ်လီၤ ဒီး ကိတိာ်ပာ်လီၤတအိၣ်နီၣ်တမံၤအပီၤဒီး ပကစံးလၢ တၢ်သူၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်မုၢ်လၢအတၢ်သူၣ်ထီၣ် ကဘၣ်ပာ်ယုာ်တၢ်မနုၤ ဒီး တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢမုၢ်တၢ်မနုၤ, မုၢ်တၢ်ကီၢ်လီၤ.

"ကီၢ်ပဒိၣ်တပာ်ပနီၣ်လီၤ တၢ်အပတီၢ်လၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်အလၢအဂီၢ်ဒီးဘၣ်. ကီၤလၢပကစံးလၢ တၢ်သူၣ်ထီၣ်ဖဲလဲၣ်တခါ မုၢ်အလၢဒီး ဖဲလဲၣ်တခါတမုၢ်အလၢန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပမုၢ်ဆဲးတၢ်သူၣ်ထီၣ် ဒ်လၢကီၢ်စံၣ်ကဖိပဒိၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အပတီၢ်အသီးဒီး, လၢဝဲတကူၣ် အပူၤ တၢ်သူၣ်ထီၣ်အလၢအိၣ်တနီၤလံၤလီၤ." အဝဲဒၣ်စံး.

အူယဲထီၣ်အိၣ်စံးဝဲလၢ, Sedona Hotel ဒီး Sedona Hotel Inya Wing တဖၣ်, အတၢ်သူၣ်ထီၣ်အပတီၢ်လီၤပလိာ် ဒီး စံၣ်ကဖိ ပဒိၣ် BCA Green Mark အတၢ်ဘျၢအပီၤဒီး တၢ်ပာ်ပနီၣ်လၢအမုၢ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢသုလီၤ. တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအဂၤလၢအ လူၤထီၣ် တၢ်ပာ်ပနီၣ်အပတီၢ်တဖၣ်မုၢ်ဝဲ, Junction City Shopping Center Phase 1, Junction City office tower ဒီး Junction City Hotel ဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဘၣ် လံာ်အုၣ်သးလၢအမုၢ် တၢ်သူၣ်ထီၣ်လၢအလၢန့ၣ်လီၤ.

"ပဒိၣ်ပနီၣ်လၢအမုၢ်, Team 6, Singapore-based Keppal Land International Company ဒီး Measurement & Verification Company တဖၣ် ဂုာ်ကျဲးစးမၤန့ၣ် စံၣ်ကဖိပဒိၣ် Building and Construction Authority လံာ်အုၣ်သးလၢ Sedona ဟံၣ်ထဲလဲၣ် ခံဖျါအဂီၢ်လီၤ.

"လၢ Junction City တၢ်သုၣ်တီၣ်ဖှိၣ်အဂီၢ်, ပပတံတီၣ်လၢ Singapore Building System and Diagnostic (BSD) Company လၢကမၤန့ၣ်တၢ်အုၣ်သးဟံပနီၣ်အဂီၢ်လီၤ."

ကီၢ်စံၣ်ကမိ Building and Construction Authority, Green Mark တၢ်ဒုးအိၣ်တီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၀၅ ဒီးဟ့ၣ်လီၤဝဲ တၢ်အုၣ်သးဟံပနီၣ် လၢတၢ်သုၣ်တီၣ်လၢ တၢ်သုၣ်တီၣ်အီၤလၢအလီၤပလိာ်ဒီးခိၣ်ဃၢတၢ်အိၣ်သးဒီးသုတၢ်ဂီၢ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ. ကီၢ်အမဲရကၤတၢ်ကရၢကရီ LEED စၢ်ကီး, လၢ US Green Building Council တၢ်ဘျၢဖီလၢ, ဆဲးကွၢ်တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢ တၢ်ဟံပနီၣ်လၢအလီၤသု, စးထီၣ် ၁၉၉၄ လံၤလံၤလီၤ.

လၢအဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ, လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢ တၢ်သုၣ်တီၣ်အိၣ်ဝဲအဖျၢၣ် ၈၃၀၀ လၢ LEED ထုးထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ဟံပနီၣ် ပၣ်ဃုာ်တၢ်သုၣ်တီၣ်အဖျၢၣ် ၁၀ လၢဘီကီးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကတုၤအါထီၣ်တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအလီၤ လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤအဂီၢ်, ကီၢ်ပဒိၣ်ကဘၣ်ဟံပလီၤတၢ်ဟံပနီၣ်အပတီၢ် လၢတၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအလီၤအဂီၢ်လီၤ. ပဒိၣ်ကဘၣ်ထုးထီၣ်စၢ်ကီး တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ဒီးတၢ်ဘျၢ ခိၣ်သးကမၤတၢ်နီၣ်ကျဲလၢ ပုၤသုၣ်တီၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်လီၤ. အူလု လၢအမ့ၢ်ပုၤဟံလီၤဆုၣ်နီၣ်ခဲၣ်တၢ်ကတုၤလၢ ကီၢ်ပယီၤအကူၤန့ၣ်ယၢ်ကရၢ Myanmar Engineering Society, စံးဝဲလီၤ.

"ဖဲတၢ်တုၤထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်သုၣ်တီၣ်အါထီၣ် အဆၢကတီၢ်အခါ, ကီၢ်ပဒိၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဂီၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ် တၢ်သုၣ်တီၣ်အါထီၣ် တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအလီၤ လၢကလီၤပလိာ်ဒီးခိၣ်ဃၢန့ၣ်ဆၢအတၢ်အိၣ်သး ဒီးကဲဘျုးလၢပုၤဂီၢ်အဂီၢ်, မ့ၢ်ဒုၣ်လံာ်တၢ်သုၣ်တီၣ်တၢ်လၢကတုၤလၢကတုၤအါန့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ဆုၣ်မ့ၢ်ဂီၢ် တၢ်သုၣ်တီၣ်တက့ၢ်ဒုၣ်လံာ်လီၤ. ကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်နီၣ်ကျဲလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲ ဒီးကဘၣ်မၤပုၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်ဟံပနီၣ်အပတီၢ် လၢတၢ်သုၣ်တီၣ်အလီၤဂီၢ် တဆိဖဲအဆိန့ၣ် လီၤ." အဂီၢ် အဝဲဒုၣ်စံးဝဲလီၤ.

အူလုစံးအါထီၣ်ဝဲလၢ, ပုၤလၢတုၤထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်သုၣ်တီၣ် လူၤပိာ်မၤထွဲထံၣ်ကီၢ်ဂၤအပတီၢ် လၢတၢ်သုၣ်တီၣ်အလီၤဂီၢ်မ့ၢ်တန့ၢ် မ့ၢ်လၢကတုၤစုတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအခဲအံၤအပိဒီး, ကီၢ်ပဒိၣ်ကြၢးဟ့ၣ်ဂီၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ် တၢ်တုၤထီၣ်တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢ အတူၢ်ယံာ်တူၢ်ထၢ ဒီးသုတၢ်ဂီၢ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ.

"ပုၤလၢတုၤထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ် လူၤပိာ်ထွဲထံၣ်ကီၢ်ဂၤပတီၢ် တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအလီၤအပတီၢ်မ့ၢ်တန့ၢ်, အဝဲသုၣ်ကြၢးသုၣ်တီၣ်တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအလီၤမ့ၢ်ဂီၢ်ဘၣ်ဘၣ် ဒီးကြၢးသုၣ်မိာ်ထံၣ်ကလၢလၢအအါလၢတၢ်ကပီၤအဂီၢ် ခိၣ်သးလီၤမ့ၢ်အူကလၢကတုၤဝဲအဂီၢ်လီၤ. အဝဲသုၣ်ကြၢးသုၣ်မိာ်ထံၣ်ကလၢခဲထၢ လၢကမၤလီၤစ့ၤတၢ်ကီၢ် ဒီးမၤလီၤစ့ၤတၢ်သုၣ်ကလံၤချဲၣ်အဂီၢ် လီၤ." အဝဲဒုၣ်စံးဝဲ.

အူယဲသုၣ်ပဲၣ်, လၢအမ့ၢ်နီၣ်ရွံၣ်လၢ တၢ်သုၣ်ကဒါတၢ်ဂီၢ်ဘၣ်လၢတၢ်မၤသီထီၣ်ကမံးတံာ်, ကီၢ်ပယီၤ, စံးဝဲလၢကီၢ်ပယီၤစး ထီၣ်ပြၢဒီး ASEAN ထံကီၢ်လၢ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤသုၣ်တၢ်ဂီၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဖးအဂီၢ်, ဒီးမၤန့ၣ်လံာ်ခိၣ်ဖးအခါ ၂၀ လံာ်လီၤ.

"ကီၢ်ပယီၤန့ၣ်လီၤပုၤဃုာ်လၢ ASEAN ထံကီၢ်အကျဲဘၣ်ဃး တၢ်ကတီၢ်သုၣ်တၢ်ဂီၢ်ဘၣ်လၢတၢ်သုၣ်တီၣ်အခိၣ်ဖးဒီး မၤန့ၣ်လံာ်ခိၣ်ဖးအခါ ၂၀, စးထီၣ်လၢ ၂၀၀၂ လံာ်လံာ်, ဒီးအပူၤကွၢ်မဟိတန့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးအမူးတၢ်မၤအီၤဖဲန့ၣ်ပျံၣ်ဒီၣ်လီၤ." အဝဲဒုၣ်စံးဝဲလီၤ.

ပုၤသုၣ်တီၣ်တၢ်ဖိတဖၣ် န့ၣ်လီၤပြၢလၢ ASEAN အပတီၢ်သုဘၣ်ဆၢ, တၢ်ပြၢလၢဟီၣ်ကဝီၤပုၤသုၣ်တီၣ်တၢ်ဖိပတီၢ် ဒီးတၢ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ် တမၤအသးလၢလၢပုၤပုၤဒီးဘၣ်.

"ကီၢ်ပယီၤန့ၣ်လီၤတၢ်ပြၢလၢ တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအသုတၢ်ဂီၢ်ဘၣ်စ့ၤခိၣ်ဖးသုဘၣ်ဆၢ, ပဟ့ၣ်လီၤလံာ်အုၣ်သးတၢ်ဟံပနီၣ်လၢထံလီၤ ကီၢ်ပူၤအဂီၢ်တသုဒီးဘၣ်. ပပီးစးထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအလီၤခိၣ်ခိၣ်ဖး ဒီးတၢ်သုၣ်တီၣ်လၢအသုတၢ်ဂီၢ်ဘၣ်သုဘၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဖး, ဘၣ်ဆၢပဘီးဘၣ်သုၣ်ညါ အစၢတသုဒီးဘၣ်." အဝဲဒုၣ်စံးဝဲလီၤ.

<http://www.mmtimes.com/index.php/opinion/25803-construction-sector-going-green.html>

တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ဒီး တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ

ပုၤအိၣ်အိၣ်လၢကၤပယီၤ ကလိာ်နီၤပၤဖိာ်ထီၣ် 'တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ' အခီပညီ

Myanmar Times Thursday, 27 April 2017

တၢ်ကတိၤ 'တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ' မ့ၢ်တၢ်မုၢ် 'ဒီကလုာ်တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ' မ့ၢ်တၢ်ကတိၤဖျၢၣ်လၢ တၢ်သုၤအိၣ်အိၣ်လၢကၤပယီၤအၢၤ ခၢၤလၢကၤပယီၤ, လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ. ညီၣ်နီၤတၢ်ကတိၤဖျၢၣ်ဝဲအံၤ တၢ်ထံၣ်နီၤအိၣ်လၢ ထံၣ်ဂၢၢ်သး လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအၢၤ ပုၤ မ့ၢ်တၢ်သုၤအိၣ်အိၣ်လၢပုၤထံၣ်ဂၢၢ်သးဖိ ဒီး ကလုာ်ခွၢ်ခိၣ်နီၤတဖၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢကၤပယီၤ တၢ်ထီၣ်ခိၣ်ဒါလိာ်အိၣ်တၢ်ကတိၤထီၣ်အသးယံာ် အယီၤ, တၢ်ကတိၤဖျၢၣ်ဝဲအံၤ ကဲထီၣ်ဒီကလုာ်တၢ်ကတိၤဖျၢၣ် လၢ တၢ်ယၤထီၣ်ဝဲအံၤ ဖဲတၢ်ကတိၤတၢ်ဘၣ်သးထံၣ်ကီၤအဂီၢ် အကျိၤအခါလီၤ. မ့ၢ်တၢ်ကတိၤအဖျၢၣ်လၢ ပုၤသ့ၣ်ညါဝဲအံၤ, တၢ်သုၤအိၣ်အိၣ်လၢ ဒီးဖျါလၢလဲၤဆူညါကွၢ်ကွၢ်လီၤ. အဒိၣ်ကတၢ် မ့ၢ်ဝဲ, မ့ၢ်တၢ်ကတိၤဖျၢၣ်လၢ အဘၣ်ဂီၢ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ခိၣ်ဒါအတၢ် အိၣ်သးလၢကၤပယီၤ လၢအလိာ်ဘၣ်တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်အခီပညီအိၣ်စ့ၤဒီး ပုၤလၢအသုၤဝဲအံၤဒၣ်တက့ၢ်လီၤ. ပုၤလၢအသုၤတၢ်ကတိၤဖျၢၣ်အံၤအိၣ်အိၣ်လၢ တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်နီၤနီၤ လၢ တၢ်အရၢဒိၣ်ဘၣ်သးတၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအတၢ်လၢကၤပယီၤအပူၤ အိၣ်ထီၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ. အကၤတနီၤနီၤတခါ, သူဝဲတၢ် ကတိၤဖျၢၣ်အံၤလၢတၢ်သုၤတီၤသးရၤဖိခိၣ်, ဘၣ်ဆၣ် တပတုာ်ဆိမိၣ်ကွၢ်ထံၣ်က့ၤ အခီပညီလၢအ ဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်မနုၤ နီၤတဘျီဘၣ်.

ပမ့ၢ်ဘၣ်တဲလၢအဖျၢၣ်, တၢ်ကတိၤဖျၢၣ် တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ အခီပညီဒီးအတၢ်မၤ တၢ်တယုၤသ့ၣ်ညါအိၣ်လၢလၢပုၤပုၤလၢ ကီၤပ ယီၤအပူၤဘၣ်. တဘျီဘျီ တၢ်ထံၣ်ကမၢ်အိၣ်ဒီးအမုၢ်ထံၣ်ဂၢၢ်သးအကျိၤအကွၢ်တခါခါ လၢတၢ်ဆိလီၤပာ်လီၤအိၣ်လၢ လၢတၢ်ဆၢက တၢ်ဖျၢၣ်ကိာ်သ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤဖျၢၣ်ဝဲအံၤ တၢ်သုၤအိၣ်အိၣ်လၢကၤပယီၤအၢၤ လၢအဘၣ်ထွဲတၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ လၢကၤပဒိၣ်ဒီးကလုာ်ခွၢ်ဖိာ်စုကဝဲတဖၣ်အ ဘၣ်စၢၤလီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်တၢ်တသ့ဘၣ်အိၣ်နီၤတဘျီယုၤယုၤ တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂီၢ်လၢအမၤဒီးအသး လၢရၢခါၣ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သုၤအိၣ် အိၣ်အိၣ်လၢကၤပယီၤအၢၤ ကီၤပဒိၣ်ဒီးကလုာ်ဖိာ်စုကဝဲတဖၣ်အဘၣ်စၢၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်သုၤအိၣ်အိၣ်လၢကၤပယီၤအၢၤ လၢတၢ်ထီၣ်ခိၣ်ဒါလၢအ မၤအသး လၢကလုာ်ခွၢ်တဖၣ်ဒီးတဖၣ်အဘၣ်စၢၤ ဒီးလၢကလုာ်ခွၢ်တဖၣ်အကျိၤလီၤ.

လၢကၤပယီၤအထံၣ်ဂၢၢ်သး လၢအပတီၢ်ထီၣ်ကတၢ်တကပၤ တၢ်သုၤအိၣ်အိၣ်လၢကၤပယီၤအၢၤ တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤလၢ ကီၤပယီၤထံၣ်ကီၤ ပုၤကူၣ်လိာ်တၢ် ဒီးအိၣ်ဆါစူးက့ၣ် ဒီးကီၤသးမုၢ်ဒိၣ်အဘၣ်စၢၤ, လၢတၢ်ထံၣ်ဝဲအံၤမုၢ်တၢ်လိာ်နီၤကီၤ လၢပဒိၣ်အတၢ်ဂုာ်ဘျီဘၣ်ဆိ တလဲက့ၤ တၢ်အိၣ်သးလၢကၤပယီၤန့ၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ရဲလိာ်ဝဲအံၤ မ့ၢ်တၢ်အရၢဒိၣ်နီၤနီၤ တၢ်သးဒုဒီအလီၤတအိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကတိၤဖျၢၣ် တၢ်ယူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအံၤ တမ့ၢ်ထံ လၢတၢ်ကဘၣ်သုၤအိၣ်လၢ တၢ်ရဲလိာ်ဂုၤထီၣ်လၢ ပုၤခံၣ်အဘၣ်စၢၤ မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ်ဖုအဘၣ်စၢၤဘၣ်. တၢ်ယူလိာ်ဖိး လိာ်က့ၤ အခီပညီဒီးအတၢ်မၤ ကဘၣ်မုၢ်တၢ်လၢအလီၤ, ဒီးကဘၣ်ထုးယီၤဝဲယီၤပုၤခဲလၢာ် လီၤ.

လၢ ၂၀၁၄, ယသံကွဲဝဲတၢ်သံကွဲ, "တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအခီပညီမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်," ဒ်သိးကသုၣ်ညါ ပနၢ်ပၢ်အိၤဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ် လီၤ. တၢ်စံးဆၢအိၣ်ဝဲအါမံၤ ဒီးလီၤဆီလိာ်အသးလီၤ.

ပုၤတနီၤနီၤစံးဆၢဝဲ, မ့ၢ်တၢ်တူၢ်လိာ် တၢ်လီၤဆီအါမံၤအါကလုာ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤတၢ်ရဲလိာ်လၢအဟးဂီၤ ဖဲတၢ်ထီၣ်ဒါလိာ် သးအဆၢကတီၢ်, အဂၤတနီၤနီၤစံးဝဲ မ့ၢ်တၢ်တူၢ်သးစူၤ, တၢ်ယုးယိာ်လိာ်သးကဒဲကဒဲ, တၢ်တီတၢ်တြၢ်, တၢ်သုၣ်ညါပာ်ပနီၣ်, တၢ် အိၣ်ဃူအိၣ်ဖိးကဒဲကဒဲ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီ, တၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်ရဲလိာ်, တၢ်ပျီတၢ်ကမၣ် ဒီးတၢ်သုၣ် ထီၣ်တၢ်နာ်န့ၢ်လိာ်သးန့ၢ်လီၤ.

ပုၤစံးဆၢတၢ်စ့ၤဂၤ ထံၣ်ဝဲလၢတၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်အကျိၤအကျဲလၢ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆီလဲလိာ် လၢအဂၢၢ် အကျဲၤ ဒီးတၢ်ကတီၤသးလၢ ၂၀၁၅ တၢ်ဃူထၢအဂီၢ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်သံကွဲအိၤတဂၤ လၢအကွဲတၢ်လၢအထီၣ်စံးဝဲ, အဝဲဒၣ်ဆိ ကမိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ ကမၢ်ထံၣ်ကီၢ်သးအလံာ်န့ၣ်ကျဲတခါ လၢကဆၢဃီၤဆူကမ့ၢ်ဒ်မိၣ်ကရၣ်စံၣ်တၢ်ပၤ လၢကီၢ် ပယီၤအပူၤလီၤ.

တၢ်မ့ၢ်ကွဲက့ၤ ကီၢ်ပယီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်တဲသကိးတုၤလၢအခဲအံၤ တၢ်ကထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်တဲသကိးတၢ်ခဲလၢာ်ဃုာ်ဃုာ် မ့ၢ်တၢ် လၢဘၣ်ဃးတၢ်ဃုာ် ဒီးတၢ်တဖၣ်ဘၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်လီၤ. တၢ်သုၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ် ထံၣ်ကီၢ်သးဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအန့ၢ်ဆၢ အ ကီၢ်အစီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဝဲအံၤကမၢ်ဒၣ်ကယၢ် တၢ်တဲသကိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အလုၢ်အလုၢ် လၢအပာ်ပျီအသးဒီဖျိ တၢ်ဃုာ်လိာ်လၢအထီၣ်ဒါလိာ်အသး ဖဲပုၤစံးကတီၤသကိးတၢ်တဖၣ် ကျဲးစးဘျီလိာ်သးအကျဲ ဒ်သိးကမၤန့ၢ်တၢ်အါလၢအဝဲသုၣ်အထၢပူၤ ဒ်ဝဲအဂီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်လၢ တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအတၢ်ကွဲတခါ, တၢ်တဲသကိးလၢတၢ်ကန့ၢ်တၢ်အဂီၢ်ထဲတခါဇီၤ, တမ့ၢ်တၢ်လၢအလၢလီၤဘၣ်. တၢ်ကွဲသမံ သမိးက့ၤ တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအခီပညီလၢအယိာ် ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ဒီးတၢ်ကသုၣ်အိၤဒ်လဲၣ် လၢကမၢ်တၢ်အဂီၢ်ထံးလၢ တၢ်က ဆီတလဲတၢ်ထီၣ်ဒါလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤအဂီၢ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအလိာ်မၤ လီၤ.

ယန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ထီၣ်ဒီကန့ၢ်ဘၣ် တၢ်တဲသကိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အဂ့ၢ် အိၣ်ဝဲအါဘျီတုၤအခဲအံၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးစံးမး လၢ တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်တဲသကိးတၢ်လၢယထံၣ်ဘၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢတအိၣ်ဒီးအသုၣ်အသးဘၣ်လီၤ, တၢ် ထံၣ်စီမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤမိၢ်ပျီမ့ၢ်ဂ့ၤ- တအိၣ်ဘၣ်.

အနီၢ်နီၢ်, ပျီမးလၢတၢ်ဘျးစဲတခါခါလီၤမၤ လၢတၢ်စံးကတီၤသကိးတၢ် ဒီးတၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအဘၣ်စၢၤလီၤ. ဘၣ်သုၣ်သုၣ် လၢပုၤစံးကတီၤသကိးတၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်အပူၤ, အဝဲသုၣ်တၢ်စံးကတီၤတၢ် ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ လီၤ. သန့က့ၤ, တုၤလၢအခဲအံၤ, တၢ်ကတီၤပြၢလၢ တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ မ့တမ့ၢ် ဒီကလုာ်အတၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ ဘၣ်ထွဲ လိာ်အသးဒီး ဖဲဒရဲၣ်တၢ်ပၤသန့ဒ်လဲၣ်, တၢ်နီၤလီၤသုၣ်တၢ်စီတၢ်ကမီၤဒ်လဲၣ်, တၢ်အိၣ်ဃူအိၣ်ဖိးကဒဲကဒဲဒ်လဲၣ်, ဒီးတၢ်ကျဲးစးမၤပ တုာ်ကွဲာ် စုကဝဲၤတၢ်ထီၣ်ဒါဒ်လဲၣ်, တအိၣ်နီၤတဘျီဒီးဘၣ်.

လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ, ဒီကလုာ်တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ တၢ်ထံၣ်အိၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်အကတၢ်ဒီး တၢ်လဲၤကျဲ, သုလီၤ. တမ့ၢ်ထဲလၢအ ဘၣ်ထွဲ ထံၣ်ကီၢ်သးဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဇီၤဘၣ်. ကဘၣ်ပုၤဃုာ်တၢ်အသန့ၣ်မိၢ်ပျီအါခါ, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့, ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျာၤသဲး ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတဖၣ်လီၤ.

တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ ကဘၣ်အိၣ်ထီၣ်လၢ ကမ့ၢ်ထံၣ်ကီၢ်ဖိလၢအညီန့ၢ်တူၢ်ဘၣ် စုကဝဲၤတၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂူၢ်ကဒဲကဒဲတဖၣ်အဘၣ် စၢၤလီၤ. ပမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢတၢ်ကတီၤလၢအဂၤ, ကီၢ်ပယီၤကဘၣ်အိၣ်ဒီး ထံၣ်ကီၢ်သးတၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ, ဃုာ်ဒီးတၢ်ဃူလိာ်ဖိး လိာ်က့ၤလၢ တၢ်အသန့ၣ်သုၣ်တဖၣ်အကျိၤ ဒီးလၢအဂၤအါခါအကျိၤ လၢအမ့ၢ်ဂီၢ်ထံးတၢ်အရဲဒိၣ် လၢတၢ်ကဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤခဲ လၢာ်ခဲဆူအဂီၢ်လီၤ.

ဘၣ်သုၣ်သုၣ်, တၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤလၢကီၢ်ပယီၤ ကဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤဒီးတၢ်ထံၣ်စီလၢအဒိၣ်န့ၢ် လၢအမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဆီလီၤပာ် လီၤကဒါက့ၤကီၢ်ပယီၤဒ်လဲၣ် ဒ်သိးကမၤဖဲဒရဲၣ်ကီၢ်စၢၤဖိၣ်အဂီၢ်, မ့တမ့ၢ် ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်အကျိၤအကျဲတခါခါ လၢတၢ်ကမၤမူထီၣ် ကဒါက့ၤ တၢ်ရဲလိာ်မ့ၢ်လိာ် လၢအရဲဒိၣ်ဝဲလၢကီၢ်ပယီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်မၤကျဲအဂီၢ်, ဒ်ပုၤလၢအ စံးဆၢတၢ်သံကွဲလၢ ၂၀၁၄ တဖၣ်ပာ်ပျီထီၣ်ဝဲအသိးလီၤ.

တၢ်လီၤဆီဖးဒိၣ်တမံၤ, လၢထံၤကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤ Nationwide Ceasefire Agreement (NCA) အပူၤ, လၢအမၤတၢ်အၢၣ်ထံးလၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်တၢ်မၤအကျဲလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤခဲအံၤ, တၢ် တထံၣ်န့ၣ်တၢ်ကတိၤဖျါၣ် 'တၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ' မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့တမ့ၢ် 'ဒီကလုာ်တၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ' မ့ၢ်ဂ့ၤ, နီတတီၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်အရူဒိၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အၢၣ်ဒု အိၣ်အါမး, ဒီအမၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်လၢအတူၤယံာ်တူၤထၢ, တၢ်ဘျါ မိၢ်ပှၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်အသူးအသ့ၣ်, တၢ်တီၤတၢ်တြီၢ်, ဒီးတၢ်တဲသကိးယုကျဲအဂ့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤ အိၣ်ပှၢ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ကမၤထွဲသကိးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤလၢ ကရၢအဆးစုမ့ၢ်ကျါ ခဲလၢာ်တဖၣ်အကျါ, တၢ်အလိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဘူးဘူးတၢ်တီၤ ဒ်သိးတၢ်ကမၤန့ၣ်ဖိတၢ်ဒ်သိးအၢၣ်, လၢအမၤညီၣ်န့ၣ် ကျဲလၢအကဲထီၣ် လၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤ တၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအၢၣ်လီၤ. တၢ်အရူဒိၣ်န့ၣ်အန့ၣ်, လၢအစံးဝဲဘၣ်ထွဲဒီး "ပှၢ်လီၤအတၢ်တူၤခိၣ်ပာ်သး" လၢတၢ်စးထီၣ်ထံၣ်က့ၤဒီအမၤ တၢ်စံးဝဲဘၣ်တဲစိၤစးထီၣ်အခိၣ်ထံး လၢတၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤကအိၣ်ထီၣ်က့ၤ လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤအၢၣ်လီၤ.

ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်, NCA တၢ်ကြးထံၣ်အီၤဒီအမၤ တၢ်အၢၣ်ခိၣ်ထံး မ့တမ့ၢ် တၢ်စးထီၣ်အခိၣ်ထံး လၢဒီကလုာ်တၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ ကအိၣ်ထီၣ်က့ၤအၢၣ်, လၢကမၤတၢ်ဆဲးတဲအါလိာ်သး လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဆဲးဖိတဖၣ်အဖီၣ်ခိၣ် လၢတပၣ်ဃုာ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၢ်အကျါ, အလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဂီၢ်ထံးဖဲအံၤမ့ၢ်ဝဲ, တၢ်ကလိၣ်တဲအါထီၣ်, ယိာ်ထီၣ် ဒီကလုာ်အတၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤအၢၣ်လီၤ. ပကလိၣ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်ပၢ တၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအခိၣ်ညီၣ် ဒီးအတၢ်ဖဲတၢ်မၤဖဲလဲၣ်တကပၤ ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤအထံၣ်ဂီၢ်သးဒီး ကလုာ်ခူၣ်တၢ်အိၣ်သးသနၢၣ် အၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်, တၢ်အိၣ်ဘျးက့ၤလၢတၢ်တဲသကိးတၢ် ကမၤတၢ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကတဲသကိးဘၣ်ဃး တၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအၢၣ်န့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ညီၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ် လၢကရၢကရၢလၢဘၣ်ထွဲအၢၣ်, ဒီးလၢထံၤကီၢ်ဝဲအံၤအထံး ကီၢ်ဖိအၢၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ခဲလၢာ်ကဘၣ်တဖျါ ဒီကလုာ်အတၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤ အခိၣ်ညီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အၢၣ်မ့ၢ် တၢ်မနုၤလဲၣ်လီၤ.

မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး, ကီၢ်ပယီၤကသုၣ်ထီၣ်ထံၣ်လၢအသီ လၢအသးလီၤဒီးကိးထီၣ်လၢတၢ်ယူၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤအၢၣ် ဘၣ်ဆၣ်တအိၣ်ဒီး တၢ်န့ၣ်နီၤနီၤလၢ ကမၤန့ၣ်ဝဲဘၣ်လီၤ.

<http://www.mmtimes.com/index.php/opinion/25764-many-in-myanmar-need-deeper-understanding-of-reconciliation.html>

ကရူၢ်ကထီၣ်ပှၢ်လီၤတၢ်အိၣ်ဖိၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကတဲသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်ကရူၢ်

The Irrawaddy 20 April 2017

ကီၢ်မဲ, ကီၢ်က့ၢ်တၢ် - ကလုာ်ခူၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢနွံဖု ထံၣ်လိာ်တဲသကိးတၢ်လၢ ယၢ်သီတီၤပူၤတၢ်အိၣ်ဖိၣ် ဖဲ 'ဝ' ဝဲၤလီၤခိၣ်သ့ၣ်ပါ ဂျါဝဲၤအလီၤခဲ, ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တဲသကိးထံၣ်ဂီၢ်သးကမံးတံာ် လၢကမၤခါးစးလၢအဝဲသ့ၣ်အၢၣ် ဖဲတၢ်တဲသကိးတၢ်ဒီးကီၢ်ပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖိၣ် လၢဘၣ်တၢ်မၤအီၤလီၤအုၣ်ဖျါ ၁၅-၁၉ သီ, မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ပိာ်ထွဲထီၣ်က့ၤ တၢ်အိၣ်ဖိၣ်လၢတၢ်မၤအီၤ လိဖုၤဖိအါရံၤမဟီတနံၣ် ဖဲကီၢ်ပယီၤကလုာ်ခူၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤအခိၣ်ကတၢ်, 'ဝ' ကီၢ်စဲၣ်စၢ်ဖိၣ်သးမ့ၢ်ဒိၣ် United Wa State Army (UWSA) ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၤန့ၣ်လီၤ. ကရူၢ်ဖိစုကဝဲၤခဲလၢာ်နွံဖုလၢ အဒုးလိာ်ယာ်လိာ်အသးဒီး ကီၢ်ပယီၤသးမ့ၢ်, ထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်ဘီးဘၣ်ရၤလီၤလၢတၢ်ထုးထီၣ်ဖဲပါၣ်, မၤပျဲၤအနံၤ, စံးဝဲလၢကရၢလၢအဟဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိတဖၣ် ကန့ၣ်လီၤတဲတၢ်ဒီးကီၤပဒိၣ် နီၣ်သိၣ်မ့ၤတဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်တီၣ်ခိၣ်မဲဒီး UWSA, ဒီးအဝဲသ့ၣ်ညိကွၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အကျဲ လၢပဒိၣ်ပာ်လီၤဝဲ လၢကီၤဒိတဘၣ်တၢ်ပတုၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးအတၢ်အာၣ်လီၤ (NCA) အသီးလီၤ.

ကလုာ်ခူၣ်စၢဖျိကီၣ်ကးကရၢ United Nationalities Federal Council (UNFC), ကရၢဖိအဒိၣ်ခဲဖုလၢအမၤ ကခူၣ်တၢ်သဘူကရၢ Kachin Independence Organization/Army (KIA/O), ဒီးယီၤဒိၣ်ကီၤစၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပတုၢ်/ယီၤဒိၣ်ကီၤစၢသုမၤဒိၣ်-ကလံးစိး Shan State Progress Party/Whan State Army-North (SSPP/SSA-N), တဖၣ်လဲၤထီၣ်ပတုၢ်လၢပါၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိအပူၤ, မၤနာ်သက့ UNFC လၢတဆဲးလီၤဒီးတၢ်ပတုၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးဒီးပဒိၣ်, စံးဝဲလၢအဝဲသ့ၣ် ကပိာ်ထွဲဒၣ် NCA အကျဲန့ၣ်လီၤ.

ခၢၣ်စၢအကၤလၢအထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိမၤဝဲ, တအၢဒိကလုာ်တၢ်ထုးထုးသုးမၤဒိၣ် Ta'ang National Liberation Army (TNLA), ဒိကလုာ်ဒိၣ်မိၣ်ကရၢတံး သိၣ်မ့ၤသုးမၤ National Alliance Army (NDAA), လၢတၢ်သ့ၣ် ညါစၢကီးလၢ မိၣ်လိကရၢ, ကိကံၣ်ကလုာ်ခူၣ် ကီၤပယီၤဒိကလုာ် ဒိၣ်မိၣ်ကရၢတံးသိၣ်မ့ၤသုးမၤ Myanmar National Democratic Alliance Army (MNDAA), ဒီးရၢၣ်ခၢၣ်သုးမၤဒိၣ် Arakan Army (AA) တဖၣ်လီၤ.

ထံၣ်ကီၤသးတၢ်တီၣ်ခိၣ်မဲကမံးတံာ် လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖဲပါၣ် ဒီးကဘၣ်တၢ်တီၣ်ခိၣ်မဲအီၤလၢ UWSA ပုၤပၤလီၤ ဆုၣ်နီၤ Bao Youxiang လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်စၢကီး နီၣ်ခူၣ်ကရၢ ဒီးထံၣ်ကီၤသးခၢၣ်စၢကရၢ တဖၣ်စၢကီးလီၤ, အဂ့ၢ် သုးခိၣ်ကျိၢ်တၢ်ဖိကီၣ်, လၢအမၤ TNLA နီၣ်ခူၣ်စံးဝဲလီၤ.

"ပယုကျဲလၢအသီလၢ တၢ်ကစံးကတိၤထံၣ်ကီၤသးအဂီၢ်, မၤလၢ NCA အကျဲခဲအံၤ တမၤကျဲလၢအမၤအတီအဃိ, လီၤဆီဒိၣ်တၢ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ရၢထံၣ်ကီၤသးတၢ်ဂၢ်ကီၤအဂီၢ်လီၤ," တၢ်ဖိကီၣ်စံးဝဲ, မၤတၢ်အရူဒိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်မၤကတၢ်ကွၢ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢ ကီၤပယီၤမၤထီၣ်ကလံးစိးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲဒၣ်စံး, NCA 'မၤတၢ်အာၣ်လီၤလၢ ကီၤပယီၤအသုးဖီၣ်ပျဲၤဝဲ တၢ်မၤထွဲတၢ်အာၣ်လီၤအဝဲန့ၣ် မၤတၢ်ဒိသီးဒီး ၁၉၉၃ တၢ်မၤဒိကလုာ်တၢ်အိၣ်ဖျိ National Convention လၢကတၢ်က့ၤဒီး တၢ်ကွဲးပာ်လီၤ ၂၀၀၈ သုးဆီၣ်ထွဲ ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢသဲးစးန့ၣ်လီၤ." အဝဲဒၣ်စံးဒီးဝဲလၢ, ကရၢလၢအဟဲထီၣ်ပါၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိ နီၣ်ပာ်ဟီၣ်ကဝီၤထံၣ်ကီၤသးတၢ်အိၣ်သး ဘၣ်ယးတၢ်ပာ်ဆၢဖီၣ်စုကဝဲၤကရၢလၢ ကလံးစိးတဖၣ် လၢအဆဲးတၢ် NCA တၢ်အာၣ်လီၤမၤဂ့ၤ, မ့တမၤဆိကမိၣ်ဝဲလၢ ကဆဲးလၢခံမၤဂ့ၤတဖၣ် အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖိကီၣ်စံးဝဲလၢ ထံၣ်ကီၤသးခၢၣ်စၢကရၢလၢ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်လၢပါၣ်တၢ်လီၤ, "ကဆဲးကျိးဒီးပဒိၣ်လၢအဆိအချ့ နီၣ်သီးတၢ်ကတၢ်ပီၣ်တဲသကီးအဂီၢ် ဒီးဟ့ၣ်နီၤဟ့ၣ်ခီမိလဲၣ်စံးအလံာ် နီၣ်သီးလိာ်တဖၣ်အဂီၢ်," ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အာၣ်လီၤသကီးဝဲလၢ "တထံၣ်လိာ်ဒီးပဒိၣ် ခီၣ်ဂၤဂၤ လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကီးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ."

သိၣ်မ့ၤကရၢ အဖီလဲၣ်စံးအလံာ်ပာ်ဖျါဝဲ, ကလုာ်ခူၣ်ဒိကလုာ်အတၢ်ကျဲးစၢလၢတၢ်ထုးထုးအဂီၢ်, တၢ်အလိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤ လၢနီၣ်ကစၢတၢ်ပာ်လီၤသးအဂီၢ်, ဒီးတၢ်ဘျၢဂီၢ်ခိၣ်ထံးလၢအလိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ဖဲဒရဲၣ် ကီၤစၢဖျိအမၤအတီအဂီၢ်တဖၣ်လီၤ. ကရၢအတၢ်ဆၢထၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်ဟံးန့ၢ်မၤသီထီၣ်က့ၤအီၤလၢ UWSA ဖီလဲၣ်စံးအလံာ်လၢ တၢ်ပာ်ဖျါဝဲဖဲ ၂၁ ယၤဖျိပုၤလီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အိၣ်ဖျိ အဆိကတၢ်တဘျီလၢတၢ်မၤဝဲ အပူၤကွၢ်လိာ်အိၣ်ကူးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လိာ်ဘၣ် တၢ်တီၣ်ခိၣ်မဲတခါဃိ

လၢအပူၤကွၢ်ယၢ်န့ၣ်အခါ, UWSA ပာ်လီၤအတၢ်ဆၢထၢၣ်လၢ အကရၢဖိအဒိၣ်ထံး ၁၁ ဖုခဲလၢာ်, ကန့ၣ်လီၤတဲသကီးတၢ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ် ဒီးထံၣ်ကီၤသးတၢ်တဲသကီးအဂီၢ် လၢ UNFC တၢ်တီၣ်ခိၣ်မဲအဖီလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဆဲးစုမၤကျိၢ်လၢ NCA အတၢ်အာၣ်လီၤဖဲလိာ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ် ၂၀၁၅, နီၤဖးကွၢ်သိၣ်မ့ၤကရၢ, ဒီးကရၢဖိအိၣ်တၢ်ဒၣ် ထံၣ်ဖုဒီးလီၤ.

သိပ္ပံမဲ့ကရုဏာဖိတ်ခံရလေ၊ အဝဲသုတ်ခဲလက်ကဆဲး NCA အတိအကျလီလီ၊ ပဒိုမိုတိုလီအတိအကျခံယူ လာအဆွေထိပ်ခဲနဲ့ လီလီ။ တုလီလီလာအပူကွက်မဟာတလီအကတီ၊ UNFC သဆင်ထိပ်ပဒိုအခဲလီ 'ကတိုလီကရု ခဲလက်ပုယု' ခံသီးသုး ကသုညါပပ်ပနီ ကလုနီဖိစုကဝဲကရု ၂၀ ဘျှင်၊ ဒီးတိုလီအဝဲသုတ်လီ တံးစံးက တီတိုမိုတိုခဲအကီနဲ့လီလီ။

တိတလီအံ၊ ကရုသုတ်တဖုအံတနီ၊ ပုယု KIO ဒီး SSPP - ကိးထိပ်ကဒီးလာကအိပ်လာတိတိခိပ်မဲတခါဃီအဖီ လာ၊ ဘုဆင်တဘျီအံ၊ ကဘုတိတိခိပ်မဲအံလီလီ 'ဝ' နဲ့လီလီ။

ဖဲတံးကျဲးတိကွဲးဝဲအံဆာကတီ Irrawaddy ဆဲးကျိးဒီး KIO မုတမို SSPP ပုယုကတိတိပာ လာတိကကတိပျါအကီ တနီဘု၊ ဘုဆင် ကရုသုတ်တဖုခံဝဲလီ အဝဲသုတ်ကအိပ်ဒီးဒ်တိလီ UNFC အပူ၊ ဖဲဒီးဒီးအခိကရုး တိအိပ်ဖိပ်လာတိ ရဲကွဲပပ်ဝဲလာတိကမဲအံ လီယူအဆာကတီလီလီ။ KIO တိခိပ်မဲဒီးဒ်တိ ကလုနီသိပ္ပံမဲ့ကရုဝဲအံ၊ လာတိဒုး အိပ်ထိပ်အံ လီနီပုဘု ၂၀၁၀၊ ဖဲအဆာကတီလီ ကီပယီသုးတတ်-ကမ္ဘာတတ်ထိပ်ပာတိ လာအသုစုတိခိပ်မဲဝဲ နဲ့လီလီ။

"KIO ဒီး SSPP အတိဆာထပ်ခဲလဲ တိတသုညါရဲဘု။" အူစီထု လာအမိုပုယုကတိတိပာလီ ထံကီပုယုကွက်လီတိဝဲ ဒီးခံဝဲ၊ ဖဲဒီးဝဲလီ ကရုသုတ်တဖုအံ တထုထိပ်ပျါအသးမူးမူးနီနီလီ အဝဲသုတ်ကဟးထိပ်လီ UNFC ကရုဒီးပပ်ဖိပ် အသးဒီး 'ဝ' တိခိပ်မဲ-ကမံးတံးဒီးဘု။

ပုယုကတိတိပာခံဝဲလီ၊ အဝဲဒ်ဆိမိပ်ဝဲတဘုဘု မို KIO ဒီး SSPP ကနီလီတဲတိလာတိမိုတိခဲအကျ ပုဒ်လဲ၊ အဂီလီလီ။

ကီပဒိပ်တံးကတိတိမိုတိခဲကရု လာဘုတိတိခိပ်မဲအံလီ ထံကီပုယုကွက်လီတိ ဒီးအိပ်ဆါစူးကွဲ၊ မိုလီဝဲလီ UNFC ကရုဖိတဖုကဆဲး NCA တိအာပ်လီတချုးလီ ၂၁ ယာဖိပ်ပုလီတိအိပ်ဖိပ်ဘု၊ ဖဲဆူညါတလီအတိပူနဲ့လီလီ။

တိဆာကတီလီ တိကမဲတိမိုတိခဲအိပ်ဖိပ် တိတပပ်လီဒီးဘုအံဘု၊ ဘုဆင်ကီပဒိပ်ဒီး NCA ဆဲးစုမိုကျိက ရဲတဖု ကထံပပ်အသးဖဲ မိုဆင်အနံ၊ လီအုဖျိ ၂၄ သီ၊ လာကတဲသကိး တိပပ်လီမိုနံမိုသီအ ကီလီလီ။

<https://www.irrawaddy.com/news/burma/panghsang-attendees-form-peace-negotiation-bloc.html>

တိဘုဂံဂု တိကဘုယုကျဲဘျီအံလီ ပုယုဘုမုဘုဒါလာအဖီလပ်တိ၊ JIMC-U ဖဲး

Myanmar Times Thursday, 04 May 2017

တိဘုဂံဂုလာအအိပ်ထိပ် လာကီပယီသုးမိုဒီး ကလုနီ ဖိစုကဝဲကရုတဖု လာအဆဲးစုမိုကျိလီ တိပတုတ်တိဒုး တိခဲအတိအာပ်လီ Nationwide Ceasefire Agreement (NCA), တိကဘုဘျီအံလီ ပုယုဘုမုဘုဒါလာအဖီလပ် တိ၊ ဒီဖျိတိမဲသကိးတိဒီး တိဆဲးကျိးမဲဘုဂံဂုတိအကျ၊ အဂီ သုး ခိပ်ကျိဂီဂီ ယာပု၊ လာအမို ပုယုလီဆင်နီလီ ကီစာဖိပ် တိကမံးတံးသဃဲဘုဃး တိကွဲကယုတိပတုတ်တိဒုးတိ ခဲ, Joint Monitoring Committee at Union (JMC-U) level, ဖဲးဝဲလီလီ။

JMC-U အခဲအံ့မာ်ပဲညီနီ သာသီ-တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် လၢအစးထီၣ်အ သးမဟါတနံၤလီၤ. ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အံၤအကတီၢ်, JMC-U ကဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျၢၤ တၢ်နီၣ်ကျဲးဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂ့ၢ် တ ဘျုးခါလီၤ.

ကမံးတံၢ်လၢအပၣ်ဃုာ် ပှၤသၢပုၤသၢကပၤအံၤ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒ် NCA တၢ်ဟံၣ်လီၤအိၣ်အသိး, ပၣ်ဃုာ်ဝဲခါၣ်စးလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးမၤ ဒီးကလုာ်ဃုာ်ဖျိၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်တဖၣ် လၢအဆဲးလီၤတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤ လီၤလၢ တၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခး ဒီးပှၤမံၤဟူသၣ်ဖျါလၢ အဂၤတဖၣ် လီၤ.

ကမံးတံၢ်သဃဲၤအံၤ, တၢ်ဆီလီၤအီၤအိၣ်သၢပတီၢ်, လၢအမၤကီၢ် စၢဖျိၣ်, ကီၢ်စဲၣ် ဒီးဟံၣ်ကဝီၤပတီၢ်, လၢပှၤသၢပုၤသၢကပၤန့ၣ်လီၤ.

သုးခိၣ်ကျၢ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် ယၤပှၤ သဆၣ်ထီၣ်ပှၤကိးဖုဒဲးလၢ ကလူၤပိာ် မၤထွဲတၢ်အၢၣ်လီၤလၢ NCA အပူၤ, ဒီးမၤထွဲတၢ်ဘျုးဘၣ်ဃး သုးဂ့ၢ်ဝီ တုၤလီၤတီၤလီၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

"ယအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပှၤကိးဖုဒဲးလၢ ကပလီၢ်အသးဂ့ၤဂ့ၤ ဒ်သိးသုတမၤကမၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခး လၢတၢ် အၢၣ်လီၤလၢ NCA အပူၤ, တဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢ ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢအဖီလၢပတီၢ် လၢခံၣ်ယၢ်ပၤအကျါ ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်, မ့ၢ်သုဒီးကဘျါဂ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ် တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်." အဝဲဒၣ်စံး.

လၢတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အတၢ်ဟံၣ်သးအပူၤ, အဝဲဒၣ်စံးဘၣ်စ့ၢ်ကိး JMC-U ကရူၢ်ဆဲးစုမၤကျၢ် ကရၢဖိတဖၣ်လၢ ပှၤကိးဖုဒဲး ကဘၣ် ပၤသ့ၣ်ပၤသး ဒ်သိးကတြီတၢ်ခးလိာ်အသး သုတကဲထီၣ်တဂ့ၤလီၤ.

"မ့ၢ်လၢ ၂၁ ယၤဖျိၣ်ပုၤလီၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အမၤနံၤ ဘၣ်ဘူးထီၣ်လံအဃိဒီး, ပဝဲလၢအမၤ NCA ပှၤဆဲးစုမၤကျၢ်တဖၣ်, ပကြးဆဲး ကျိးမၤသကိးတၢ် ဒ်သိးတၢ်ကဟးဆဲးတၢ်ဒုးလိာ်ခးလိာ်အသး လၢတၢ်ဖီလၢအဂီၢ်လီၤ. တၢ်သးဒုဒိမၤအိၣ်ထီၣ်လၢပသိးပကျါဒီး တၢ်ကြးဘျါဂ့ၢ်အီၤလၢ တၢ်ဖီလၢအပတီၢ်လီၤ." သုးခိၣ်ကျၢ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် ယၤပှၤစံးဝဲလီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဖျိၣ်လၢတၢ်တဲသကိးအီၤလၢ သာသီတီၢ်ပူၤတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်မ့ၢ် ကမံးတံၢ်သၢလိတဘျီတၢ်ဟံၣ်ဖျါ အဆိကတၢ်လၢ တနံၤအံၤအ ကီၢ်, တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ကဝီၤပတီၢ် ကမံးတံၢ်သဃဲၤဘၣ်ဃး တၢ်ကွၢ်စုကယာ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခး, ဒီး တၢ်ဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျၢၤ တၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

JMC-U ပှၤပၤလီၢ်ဆုၣ်နီၤခံၣ်တဂၤ, သုးခိၣ်ကျၢ်စီၤအါစဲးဖိ လၢကညီဒိကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢစံးဝဲ, ကမံးတံၢ်သဃဲၤ အတၢ်မၤ ထွဲထီၣ် NCA တၢ်အၢၣ်လီၤအဂ့ၢ်အကျါဒီး အတၢ်မၤတဖၣ်, ကြးမ့ၢ်တၢ်အဒိလၢ ကလုာ်ဃုာ်ဖျိၣ်စုကဝဲၤက ရူၢ်လၢတဆဲးဘၣ်ဒီး NCA အတၢ်အၢၣ်လီၤဒီးပဒိၣ်တဖၣ်လီၤ.

"ပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်အအါကတၢ်လၢ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်အဃိတဖၣ် မ့ၢ်ဝဲကလုာ်ဃုာ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် လီၤ." အဝဲဒၣ် စံး.

အဝဲဒၣ်စံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ်တရူၤလဲဘၣ်အိၣ်ဒီးဘၣ်ဃး တၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤ အထံၣ်အဘိအဒိပညီ လၢကရူၢ်ဆဲးစု မၤကျၢ်ဒီး ပဒိၣ်အဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်န့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤလၢတၢ်ကဘၣ်မၤထွဲထီၣ် ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ် အဘၢၣ်စၢအဆၢ ကတီၢ်, တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲး ဒီးတၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤကဒါက့ၤ သုးအလီၢ်အကျဲးတဖၣ်လီၤ.

"ပကဘဉ်တဲသကိးတၢ်တဂၤဒီးတဂၤ ဒ်သိးတၢ်ကမၤရှဲလဲတၢ်တဒ်သိးလိာ်သး ဘဉ်ထွဲတၢ်နီၤပၤတၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ် ခးအဒီပညီ, အိၣ်ဒီးတၢ်တူၤခိၣ်ဟံးသးလၢ တၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် လၢအတူၤယံာ်တူၤထၢအဂီၢ်လီၤ." သုးခိၣ်ကျိၢ် အါစးဖိစးဝဲလီၤ.

ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိကရၢ, လၢအမၤကရူၤဆဲးစုမၤကျိၢ်အဒိၣ်ကတၢ်လၢ NCA အကျိၢ်, အခိၣ်နီၤလၢအပၣ်ဃုာ် စီၤ မူၤတူစုမၤ, ညီနီၤထုးထီၣ်ပၤဖျိအတၢ်ဟံးသးလၢ တၢ်မၤတဖၣ် တၢ်ကဘဉ်စးထီၣ်မၤအီၤ လၢအဆဲးအချ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤသုၣ်တဖၣ်ပၣ်ဃုာ်ဝဲ တၢ်တၢ်ကျဲၤဘဉ်ဃးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့, ပုၤဂီၢ်ဝဲ-မၤကျိၢ်ဝဲၤကွၢ် တၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်လၢထံဖိကိၢ်ဖိကမၤကျိၢ်အဂီၢ်, တၢ်ကွၢ်ကတီၤခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်သး, တၢ်ဟံးဃးဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ဂီၢ်ဟ့ၣ်ဘၢကလုာ်ခူၣ်တၢ် ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်ကတီၤအကျိၢ် ဒီးလံာ်လီၤ, တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်, တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၢ်ဒီး တၢ်သိၣ်တၢ်သီပတၢ်, တၢ်တၢ်ကျဲၤ ဘဉ်ဃး တၢ်မၤသုၣ်ထီၣ်ဘဉ်ထီၣ်ပုၤကညီကိၢ်စီၤ ဒီးတၢ်မၤဟါမၤကွၢ်တၢ်သုၣ်ကသံၣ်မူၤ ဘီးတဖၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤတၢ်တၢ်ကျဲၤ ဒီဖျိပဒိၣ်ဒီးကရူၤဆဲးစုမၤကျိၢ်, လၢတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးကအိၣ်ဒိၣ် လၢထံဖိကိၢ်ဖိကမၤကျိၢ်ဖိခိၣ် အိၣ်လၢ တၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်, မၤတၢ်မၤတခါစၢကိးလီၤ.

တၢ်သုၣ်ထီၣ်ကဒါကုၤယီၤဒိၣ်ကိၢ်စၢ ကိၣ်ကးကရၢ Restoration Council of Shan State ဆဲးစုမၤကျိၢ်လၢ NCA အတၢ်အၢၣ်လီၤဘဉ်ဆၣ်, ခးလိာ်အသးဒီးကိၢ်ပယီၤသုးမၤ အစ့ၤကတၢ်သၢဘျီ စးထီၣ်လၢတၢ်ဆဲးစုမၤကျိၢ်ဖိ လၢအိးထီၣ်ဘဉ်, ၂၀၁၅ ဝဲၤအလီၤခဲလီၤ.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/25835-conflicts-should-be-mediated-by-lower-level-staff-jmc-u.html>

KNPP ဒီကရဲးတၢ်အိၣ်ဖျိကတၢ်, ဃုထၢထီၣ်က ဒါကုၤအပုၤဟံးလီၤဆၣ်နီၤလီၤလံာ်

The Irrawaddy, 11 May 2016

ကရနံၣ်ဒီကလုာ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တံၣ် Karenni National Progressive Party (KNPP) - လၢအမၤကလုာ်ခူၣ်ဖီၣ်စု ကဝဲၤကရူၤ ပၤဆၢတၢ်လၢတၢ်ကမၤန့ၢ် နီၤကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤဆၢလီၤသးအဂီၢ်, မၤကတၢ်ဝဲတနွံတီၤပူၤ ဒီကရဲးတၢ်အိၣ်ဖျိကတၢ် လုၢ်ဖိအနံၣ်, ဖဲအဝဲသုၣ်ဝဲၤလီၤခိၣ်သ့ၣ် ကရနံၣ်ကိၢ်စၢ-ကိၢ်ကူၣ်တၢ်ကိၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ, ဒီးဃုထၢထီၣ်ကဒါကုၤဝဲအဝဲသုၣ် ပုၤဟံးလီၤဆၣ်နီၤလၢအခဲအံၤ, ခူၣ်အဘဉ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.

KNPP မၤခံၣ်ယၢ်ပၤတၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤဒီး အပူၤကွၢ်ပဒိၣ်လၢ ၂၀၁၂ ဘဉ်ဆၣ်, တဆဲးလီၤဘဉ်ဒီးစုမၤကျိၢ်လၢ ထံကိၢ်ဒီတဘျီတၢ်ပတုာ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤ (NCA) န့ၣ်ဘဉ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိၣ်အံၤ ကတီၤသကိးဒီးတၢ်အဖၢဒီး NLD တီခိၣ်ရိၣ်မဲပဒိၣ် အပုၤစးကတီၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်တဖၣ် လၢသိၣ်မ့ၤကရၢလၢ ကလုာ်ခူၣ်စၢဖျိဖဲဒရဲၣ်ကိၢ်ကးကရၢ United Nationalities Federal Council (UNFC) အမံၤအဖီလၢ, ဒီကရၢဖိတဖုအသးလီၤ.

KNPP ခၢၣ်စးအဂၤ ၂၀၀ ဟံထီၣ်ဝဲဒီကရဲးတၢ်အိၣ်ဖျိကတၢ် စး ထီၣ်လၢမုၤ ၃-၁၁ သီ, ဒီးဃုထၢထီၣ်ဝဲလီၤခၢၣ်သးကမံးတံာ် လၢအသီ, လၢအပၣ်ဃုာ် ပုၤဟံးလီၤဆၣ်နီၤန့ၣ်လီၤ.

KNPP မၤဒီကရဲးတၢ်အိၣ်ဖျိကတၢ် လုၢ်နံၣ်တဘျီ, ဖဲန့ၣ်အဆၢ ကတီၢ် အကရၢဖိတဖၣ်ဒီကန့ၣ်ဝဲ တၢ်ပၤဖျိဘဉ်ဃးတၢ်က ရၢကရိၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ဒီးအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤသုၣ်တဖၣ်, ဒီးဃုထၢထီၣ်ဝဲခိၣ်နီၤလၢအသီန့ၣ်လီၤ. တနံၣ်အံၤဒီကရဲး တၢ်အိၣ်ဖျိကတၢ်ဂီၢ်ပုၤတဖၣ်မုၢ်ဝဲ,

တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်တၢ်မၤအကျဲ, တၢ်မၤဟါမၤကွၢ်တၢ်သူကသံၣ်မူၤဘျီ: ဒီးတၢ်ဘျီဂ့ၤထီၣ်က့ၤပုၤသူကသံၣ်မူၤဘျီ, ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဘၣ်ဃး ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤ ဒီးသူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်တဖၣ်လီၤ.

ဖဲလါမ့ၤ ၁၇-၁၈ အတီၤပူၤ, လီၤခၢ်သးကမံးတံာ်ကထံၣ်လိာ်အသး ဒီးကဟ့ၣ်ပာ်လီၤမူဒါလၢကရၢဖိတဂၤစုာ်စုာ် ဒီးကတၢၢ်ပိာ် သးကံးဘၣ်ဃး အဝဲသ့ၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီး တၢ်ဖဲတၢ်မၤဆူညါန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကဟံးထီၣ်စ့ၢ်ကီး နီၤရဲၣ်ကရၢတဖု, အဂီၢ် သးခိၣ် ကျဲၤဘၣ်ထူ, စံးဝဲလီၤ.

KNPP အပူၤကွၢ်အပုၤပၤလီၤဆၢနီၤခံၣ်တဂၤ, ချဲၣ်အူရဲၤ, မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး UNFC ပုၤကတိၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ကရၢအခိၣ်, ဘၣ်တၢ်ဃု ထၢထီၣ်အိၤဒ်အမ့ၢ် ထီၣ်ဘၣ်လီၤခၢ်သးကမံးတံာ်ကရၢဖိတဂၤအသးလီၤ.

KNPP စံးတၢ်ဝဲလၢ, ကီၢ်ပဒိၣ်မ့ၢ်တူၢ်လိာ် UNFC တၢ်ဆၢနီၤခံၣ်န့ၣ်ဒီး, အဝဲသ့ၣ်ကဟံးဝဲ NCA အကျဲန့ၣ်လီၤ.

Link: <https://www.irrawaddy.com/news/burma/knpp-concludes-congress-re-elects-chairperson.html>

ကလုာ်ဇၞော်ကီၢ်စၢ် မၤန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လၢကကွဲးပာ်လီၤ အဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျီဒၣ်ဝဲ

The Irrawaddy, 12 May 2017

န့ၢ်ပံၣ်ဒိၣ် - ကီၢ်ပယီၤကလုာ်ဇၞော်ကီၢ်စၢ်န့ၢ်ဘျီ မၤန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လၢကကွဲးပာ်လီၤအဝဲသ့ၣ် အဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျီဒၣ်ဝဲ, ဒီးတၢ်ဝဲ အံၤမ့ၢ်တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်တခါ လၢတမၤအသးလၢညါနီၤတဘျီဘၣ်, လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂုာ်မၤန့ၢ် တၢ်ထံးတုၤသးဒီး နီၤကစၢ်တၢ်စံၣ် ညီၣ်ပၤလီၤသး အတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအပူၤ, အဂီၢ် ကလုာ်ဇၞော်ဖီၣ်စုာ်ကဝဲၤကရၢအခိၣ်တဂၤ စံးဝဲလီၤ.

ဖဲကီၢ်စၢ်တၢ်စံးကတိၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ် ကမံးတံာ်သယံၤ မ့ၢ်ဖိဖးအနံၤဂီၤဒီတၢ်အိၣ်ဖီၣ်ဝဲၤအလီၤခံ, သးခိၣ်ဒိၣ်ခိၣ်အိၣ်ကလၢပ အိၣ်ဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျိးကရၢ Pa-O National Liberation Organization (PNLO), စံးဘၣ်ပုၤဟံးတၢ်ကစီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ "ကီၢ်ပဒိၣ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ် ကီၢ်စၢ်သ့ၣ်တဖၣ် နီၤကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤဆၢလီၤသး ဒီဖျိဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ပျဲလၢ ကကွဲးပာ်လီၤကီၢ်စၢ်ဂီၢ်ခိၣ် ထံးတၢ်ဘျီန့ၣ်လီၤ.

"ပအၢၣ်လီၤသးကံးလၢ ပကွဲးပာ်လီၤပကစၢ်အကီၢ်စၢ် ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ် ဘျီသ့, လၢတမၤအသးနီၤတဘျီလၢ ကီၢ်ပယီၤ အတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤပူၤဘၣ်လီၤ." အဝဲဒၣ်စံး. "ကီၢ်စၢ်လၢကီၢ်စၢ်အပူၤတဖၣ် တအိၣ်ဒီးအခွဲးအယာ်နီၤတဘျီလၢ ဒ်သး ကကွဲးပာ်လီၤအဝဲသ့ၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ အဂီၢ်ခိၣ် ထံးတၢ်ဘျီ, ဘၣ်ဆၢတနံၤအံၤပမၤန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဝဲ န့ၣ်လဲလီၤ."

ဒီအိၣ်ဆါစူးက့ၢ်, လၢအတီၤခိၣ်ရဲၣ်မဲ UPDJC, ထီၣ်ဃုာ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဖီၣ် ဖဲမ့ၢ်ဖိဖးအနံၤလီၤ. ဖဲလါမ့ၤ ၇-၉ သီ, UPDJC မၤဝဲတၢ် မၤကမံးတံာ်တၢ်အိၣ်ဖီၣ်, ဒီးလၢလါမ့ၤ ၉-၁၁ မၤကဒီးဝဲနီၤရဲၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖီၣ်ဖဲမ့ၢ်ဖိဖးအနံၤ အၢၣ်လီၤပာ်ဂၢ်ပာ်ကျဲၤဝဲ ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်မၤကျဲဘၣ်ဃး ထံၣ်ကီၢ်သး, မ့ၢ်ကျဲၤဝဲၤကွၢ်, ပုၤဂီၢ်ဝဲ, တၢ် ဘၣ်တၢ်ဘၢ, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး ခိၣ်ဃၢန့ၣ်ဆၢၣ် အသးန့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

UPDJC အခဲအံ့အာဏ်လီလီတိုလိဝ်ဝဲ တၢ်ဘျၢၤဖျါၤန့ၣ်ထံၣ်အကျိၤဃုထံၣ် လၢတၢ်ကူၣ်ထီၣ်ဖဲဒရံၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်အဂီၢ်, လၢတၢ်ကစံးကတိၤသကိးအီၤလၢ ၂၁ ယၤဖျိၣ်ပျါၤလီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ခံၣ်ဘျီတဘျီ, လၢကစးထီၣ်ဖဲလၢမုၤ ၂၄ သီလီၤ. တၢ်ဘျၢၤဖျါၤတဖၣ်အံၤမုၢ်ဝဲ, ထံၣ်ကီၢ်တၢ်ပၤလီၤသးအစိကမီၤ, တၢ်မၤထွဲထံၣ်ကီၢ်တၢ်ပၤလီၤသးအစိကမီၤ, တၢ်ထံသိးတုၤသိး, နီၤကစၢ်တၢ်ပၤလီၤသး, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဖဲဒရံၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်တၢ်ဘျၢၤဖျါၤ, ဒီးတၢ်စူးကၢပၣ်တံၣ်အါဖု ခံၣ်မိၣ်ကရုၣ်စံၣ်တၢ်ပၤသန့ သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.

တၢ်ဆၢတံၣ်ဝဲလၢ, တၢ်ဘျၢၤဖျါၤန့ၣ်ထံၣ်တထံၣ် လၢအမုၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလၢ တၢ်ဘျၢၤတၢ်ဘါဒီးထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သး, တၢ်ကလိၣ်စံးကတိၤအါထီၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

UPDJC ပုၤထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဖၣ် ကဘၣ်အာဏ်လီလီဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်တၢ်ဘျၢၤ တဘၣ်ထီၣ်ဒါလိာ်အသးဒီး ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်သးကွဲးပာ်လီၤဝဲ ၂၀၀၈ ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢၤ, လၢတံၣ်လိာ်သိလိာ်မုၢ်အိၣ်ထီၣ်တမံၤမံၤဒီး ကမုၢ်တၢ်လၢအမၤန့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်စီၤကွဲၤထူဝု, ကညီဒီကလုာ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢ ပုၤပၤလီၤဆုၣ်နီၤခံၣ်တဂၤ, စံးဝဲလၢအတၢ်ကတိၤအိးထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်, "ယသးခုလၢကတိၤဖျါဘၣ်, ပဝဲလၢအမုၢ်ကလုာ်ခူၣ်ဆံးတဖၣ်, ပကွဲးပာ်လီၤဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢၤလၢ ပကစၢ်အကီၢ်စၢၤဒီး ကီၢ်ခိၣ်အဂီၢ်သုလီၤ. အဝဲအံၤမုၢ် ခိၣ်ခါဆူညါတခါလၢ တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤဖဲဒရံၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်အဂီၢ်, ဒီးယသးပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်စံးဘျုးလီၤ.

ကီၢ်စၢၤသဲးအဘျီၣ်ခိၣ်, ပဒိၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပြး, ဒီးကီၢ်ဘျီၣ်တဖၣ် ကအိၣ်လၢကီၢ်စၢၤဖျိၣ်တၢ်ဘျၢၤဖီလၢ, လၢအစိအကမီၤ ကဘၣ်တၢ်ဒီသဒါအီၤလၢ ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်ပဒိၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤမၤစံးန့ၣ်လီၤ.

"တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤသ့ၣ်တဖၣ် မုၢ်တဖျါရဲဘၣ်ဒီး, ပထံပကီၢ်ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဆူညါတသ့ဘၣ်. ကီၢ်စၢၤ တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤမုၢ်ဖျါရဲဒီး, ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်ပတီၢ်တၢ်ပၤတၢ်ပြး ဘိးယၣ်ကွဲာ်ဝဲတန့ၢ်ဘၣ်." သးခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်အိၣ်ကလဲၤစံးဝဲ ဟ့ၣ်ဝဲအဒိလၢဖဲအဝဲဒၣ်ကရူၢ်မၤယီၤ ခိၣ်ကီၢ်စၢၤလၢကသ့ၣ်ကဒါကုၤသ့ၣ်အခါ, ကီၢ်စၢၤပဒိၣ်စံးဘၣ်ကဒါကုၤအဝဲသ့ၣ်လၢ ကဘၣ်သံကွဲာ်ဝဲကီၢ်စၢၤဖျိၣ်သ့ၣ်ပျါကိတိာ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ယၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဖျါလၢ နီၤကစၢ်တၢ်ပၤဆၢလီၤကုၤသးအ ဂ့ၢ်, ကီၢ်ပယီၤသးမုၢ်ဃုကညးဝဲလၢ ကထၢန့ၣ်ဃုာ်တၢ်က တီၤလၢ, "တၢ်တဘၣ်ထုးဖးအသး" လၢကီၢ်စၢၤဖျိၣ်ဘၣ်. ပုၤ ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဖၣ်စံးဝဲလၢ, "တၢ်တဘၣ်ထုးဖးအသး" အခါမုၢ်တမံၤယီၤဒီး ကီၢ်စၢၤဖျိၣ် "တဘၣ်လီၤပျီဘၣ်" န့ၣ် လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အာဏ်လီလီဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤအသးမုၢ် ကဆဲးယူာ်ထီၣ်ထီၣ်အမူဒါလၢ ကဒီသဒါ "ဒီကလုာ်အမူအဒါဖျါၤသါခါ", လၢအမုၢ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်တဘၣ်လီၤပျီဘၣ်, ဒီကလုာ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိးတဘၣ်လီၤပျီဘၣ်, ဒီးထံကီၢ်တၢ်ပၤလီၤသး ကဘၣ်အိၣ်ဂါဆိးကျါဝဲ အဂ့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

"ဖဲပသ့ၣ်ထီၣ်ဖဲဒရံၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်လၢ ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်အုၣ်ကီၤအလၢအပွဲၤလၢ ကလုာ်တၢ်ထံသိးတုၤသိး ဒီးနီၤကစၢ်တၢ်ပၤဆၢလီၤသးအခါ, မတဂၤမးကထုးဖးအသးဒီးကီၢ်စၢၤဖျိၣ်န့ၣ်ဘၣ်, လၢတၢ်မၤဆူၣ်အကျဲဒၣ်လဲၤလီၤ." သးခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်အိၣ်ကလဲၤစံးဝဲလီၤ.

အဝဲဒၣ်စံးဝဲလၢ ထံကီၢ်အမံၤလၢအသိကမုၢ်, ကီၢ်ပယီၤဖဲဒရံၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ် ဒီးကီၢ်ပယီၤအသးမုၢ် ကဆဲးကိးဒဲဒဲအသးလၢ ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်အသးမုၢ်, ဒီသိးတၢ်ကဟးဆွဲးတၢ်ဂ့ၢ်ကိတိာ်တမံၤမံၤလၢ တၢ်ကကိးအီၤလၢဖဲဒရံၣ်သးမုၢ်ခိၣ်အဂီၢ်လီၤ.

ကိုယ်ပိုင်ကလေးတို့ကိုတပ်မတော်မှကွပ်ကဲခံရမည်၊ ကချင်၊ ကညီ၊ ရန်ကုန်၊ မိတ်၊ ယိုးဒယား၊ ချီ ချီကရင်တပ်မတော်လည်း။

Link: <https://www.irrawaddy.com/news/burma/ethnic-states-win-right-draft-constitutions.html>

The content of the UNHCR Thailand Media Monitoring Reports does not reflect the official view or opinion of the UNHCR.

Links: Thailand-Myanmar Cross Border Web Portal: www.commonservice.info

Facebook: www.facebook.com/commonservice
www.facebook.com/commonserviceburmese
www.facebook.com/commonservicekaren